

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Irena Hrdinová

Jmenování soudců v ČR

Diplomová práce

Olomouc 2011

Já, níže podepsaná Irena Hrdinová, autorka diplomové práce na téma Jmenování soudců v ČR, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu ustanovení § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, správci:

Univerzita Palackého v Olomouci
Křížkovského 8
771 47 Olomouc

ke zpracování mých osobních údajů v následujícím rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále k zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech Univerzity Palackého v Olomouci, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého v Olomouci. Realizaci zpřístupnění zajišťuje ke dni podání tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého v Olomouci.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla dle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, ve znění pozdějších předpisů.

Prohlašuji, že moje osobní údaje výše uvedené jsou pravdivé.

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Jmenování soudců v ČR vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Ostravě, dne 28. dubna 2011

.....
Irena Hrdinová

Poděkování:

Děkuji panu JUDr. Michalu Bartoňovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a odbornou pomoc při vedení mé diplomové práce.

Seznam použitých zkratek

LZPS	Listina základních práv a svobod
NSS	Nejvyšší správní soud

OBSAH

Úvod	7
1. Soudce v České republice	10
2. Ústavní a zákonné podmínky ustanovování soudců do funkce v ČR	15
2.1 Podmínky formulované Ústavou ČR	15
2.2 Podmínky formulované zákonem	17
2.2.1 Státní občanství	17
2.2.2 Aktivní právní způsobilost	18
2.2.3 Bezúhonnost	18
2.2.4 Zkušenosti a morální vlastnosti dávající záruku řádného zastávání funkce	19
2.2.5 Dosažení stanoveného věku	21
2.2.6 Souhlas se svým ustanovením do funkce soudce	24
2.2.7 Souhlas s přidělením k určitému soudu	25
2.2.8 Další předpoklady stanovené zvláštním pr. předpisem	26
2.2.9 Vysokoškolské právnické vzdělání	27
2.2.10 Složení odborné justiční zkoušky	27
2.3 Shrnující poznámky	28
3. Jednotlivé kroky vedoucí k ustanovování soudce do funkce	30
3.1 Přípravná služba justičního čekatele	30
3.2 Proces ustanovování soudců do funkce	32
4. Kauza P. Langer proti prezidentovi České republiky	37
4.1 Role Ústavního soudu	37
4.2 Průběh předmětné kauzy – jednotlivá podání stran a rozhodnutí soudů	39
4.2.1 Úkony P. Langera a prezidenta republiky	39
4.2.2 Usnesení a rozhodnutí soudů	41
5. Diskutované problémy v souvislosti s procesem jmenování soudců v České republice	45
5.1 Jaká je povaha právního aktu jmenování soudců?	45
5.2 Je akt jmenování soudce přezkoumatelný soudem?	48

5.3 Jde v případě aktu jmenování soudců o rozhodnutí na návrh či bez návrhu?	52
5.4 Existuje nárok na jmenování soudcem?	55
5.5 Některá zamyšlení k diskutované problematice	57
6. Ústavní a zákonné podmínky ustanovování soudců do funkce ve Slovenské republice	60
6.1 Ústavní podmínky pro přístup k funkci soudce v SR	60
6.2 Zákonné podmínky pro přístup k funkci soudce v SR	61
6.3 Několik poznámek ke slovenské právní úpravě	63
Závěr	66
Seznam použitých pramenů	68

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si vybrala Jmenování soudců v ČR. Zároveň bych se chtěla pokusit o jakousi konfrontaci tohoto tématu s konkrétním příkladem z praxe, který poměrně dost rozčeřil poklidné vody právní teorie. Profesi soudce lze jistě považovat za jedno z nejnáročnějších povolání, a proto jsem v první části věnovala pozornost institutu soudce jako takovému. Nešlo mi o podrobný popis všech jeho aspektů, zaměřila jsem se především na ústavní pojetí této funkce z hlediska zajištění soudcovské nezávislosti a nestrannosti. V závěru této části uvádím také způsoby zániku funkce soudce. K zániku této funkce může totiž v mnoha případech dojít právě proto, že soudce přestane splňovat podmínky, které jsou nutné již pro vznik této funkce.

V další části se pak věnuji těmto podmínkám ustanovování soudců do funkce, neboť tyto požadavky, stanovené Ústavou ČR a zákonem, si určitě zaslouží svůj prostor, když musí být uchazečem o funkci soudce splněny všechny a bezvýjimečně.

Ve třetí kapitole se zabývám vlastním procesem ustanovování soudců do funkce, přičemž zde rovněž zmiňuji některé aspekty absolvování přípravné služby justičního čekatele. Zmíněna je i odlišnost v procesu jmenování soudců Ústavního soudu a soudců obecných soudů.

V některých částech práce se snažím v určité míře dotknout také situace, která nastala v roce 2005, kdy prezident České republiky nejmenoval větší množství justičních čekatelů do funkce soudce. Toto vyvolalo vlnu nesouhlasu a někteří z nejmenovaných se obrátili s žalobami na soud. V současné době je detailněji znám průběh kauzy pouze jednoho z nich, Petra Langera, a proto jsem právě tento případ zvolila za ukázkou situace, k jakým rozdílům může docházet mezi teorií a praxí. Pro lepší orientaci v uvedeném příkladu zahrnuji ve stručnosti do své práce i oddíl poskytující přehled soudních stanovisek a rozhodnutí ve věci. V práci se zaměřuji také na argumentaci týkající se některých sporných otázek, které v souvislosti s nastalým problémem vystoupily do

popředí zájmu odborných autorit a doposud nebyly v odborných kruzích diskutovány.

Předposlední část této práce je věnována právě těmto vybraným diskutovaným bodům. Zde jsou taktéž uvedeny mé názory na jednotlivé sporné momenty, ke kterým jsem dospěla po nastudování dostupných informací a jejich zhodnocení.

Poslední kapitola diplomové práce nabízí stručný popis ústavních a zákonných podmínek pro přístup k funkci soudce ve Slovenské republice a jejich základní komparaci s českou právní úpravou zabývající se touto oblastí. Zařazení této kapitoly je zajímavé především s ohledem na to, že Česká a Slovenská republika byly dlouhou dobu jedním státem s jedním právním řádem.

Jsem si vědoma, že problematika jmenování soudců v ČR byla již zpracována v bakalářské práci jiným studentem. K výběru tohoto tématu mě však vedl můj osobní zájem, neboť profese soudce je jednou z možností, kam směřovat po ukončení studia na právnické fakultě, a tudíž mě zajímalo, co vše je nutné absolvovat, aby mohlo dojít ke jmenování soudcem. Stejně tak jsem chtěla získat bližší informace o kauze Petra Langera. Dále jsem vycházela ze skutečnosti, že rozsah bakalářské a diplomové práce je rozdílný, a to právě proto, že diplomová práce má problém řešit více do hloubky a podrobněji. Právě toto jsem si předsevzala u své diplomové práce, snažit se téma rozebrat detailněji a rozsáhleji. Je však více než pravděpodobné, že naše zdroje, ze kterých jsme čerpali, se budou zčásti shodovat, což je dáno omezeným množstvím použitelné literatury, především v oblasti, zabývající se kauzou Petra Langera. Stejně tak je možné, že i některé názory na danou problematiku budeme mít obdobné.

Hlavním cílem mé diplomové práce je přiblížení ústavních a zákonných podmínek pro ustanovení do funkce soudce, neboť bez jejich splnění by ke jmenování soudce nemohlo dojít, popsání procesu jmenování soudce, stručný odkaz na kauzu Petra Langera, která s tímto procesem souvisí a v neposlední řadě i rozbor některých sporných bodů, které se objevily ve spojení s předmětnou kauzou a rozvířily tak odborné diskuze. Poslední část je pak zaměřena na základní popis ústavních

a zákonných podmínek pro přístup k funkci soudce ve Slovenské republice a jejich stručné srovnání s totožnými podmínkami platnými v ČR.

Diplomová práce vychází především z Ústavy ČR, Ústavy Slovenské republiky, zákona o soudech a soudcích, slovenského zákona o soudcích a přísedících, komentářů, odborných článků k tomuto tématu a rozsudků Nejvyššího správního soudu (č.j. 4 Aps 3/2005-35 a č.j. 4 Ans 9/2007-197), z nichž je čerpáno i znění usnesení Městského soudu v Praze, znění kasační stížnosti Petra Langerera, znění rozsudku Městského soudu v Praze a znění kasační stížnosti prezidenta republiky.

1. Soudce v České republice

Organizovaný a závaznými pravidly regulovaný výkon soudnictví je již od starověku činností, která vždy velmi výrazně zasahovala do života lidské společnosti i lidí jako jednotlivců. Dnes moc soudní spolu s mocí zákonodárnou a výkonnou tvoří tzv. tripartici státní moci, charakteristickou pro moderní právní stát.¹ V souladu s demokratickými principy je ovšem nutné pro její výkon stanovit ústavní a zákonné meze.² Zároveň je nutné věnovat pozornost úpravě postavení a kompetencí osob, která se na realizaci soudní moci přímo podílí.

Ustanovení čl. 81 Ústavy ČR hovoří o tom, že výkon soudní moci uskutečňují nezávislé soudy jako procesní orgán, je však nutno vidět, že těmito konkrétními osobami, které se účastní na výkonu soudní moci, jsou nezávislí soudci a v určitých senátních případech i nezávislí přísedící.³ Soudnictví v České republice tedy vykonávají soudci a přísedící.⁴

Postavení soudců jako osob právnicky vzdělaných a přísedících jako laiků je při výkonu soudnictví dosti odlišné. Soudce plní odborné funkce soudu, kdežto účast přísedících má spíše komplementární charakter. Doplňuje tedy formální soudcovské posuzování a hodnocení skutkového stavu věci, a to uplatněním životních a odborných zkušeností přísedících.⁵ Vystupují výlučně v senátech soudů 1. instance v případech, kde nerozhoduje samosoudce.⁶

Ústavní pojetí funkce soudce se zaměřuje především na zajištění nestrannosti a zabezpečení soudcovské nezávislosti. Projevuje se především v jeho neodvolatelnosti a nepřeložitelnosti, což jednoznačně vyplývá z dikce Ústavy ČR⁷, dle které jsou soudci při výkonu své funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Soudce tedy nelze

---

¹ čl. 2 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, jak vyplývá ze změn provedených ústavními zákony č. 347/1997 Sb., č. 300/2000 Sb., č. 395/2001 Sb., č. 448/2001 Sb. a č. 515/2002 Sb., dále jen Ústava ČR

² čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR

³ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. Praha: Linde, 1999. s. 113.

⁴ čl. 94 odst. 2 Ústavy ČR; § 30 odst. 2 a § 34 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen zákon o soudech a soudcích

⁵ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. Praha: Linde, 1999. s. 113.

⁶ § 36a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁷ čl. 82 odst. 1 a 2 Ústavy ČR

proti jeho vůli odvolat či přeložit k jinému soudu, avšak zákon⁸ stanoví výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti soudce, v čemž je spatřováno prolomení zásady neodvolatelnosti soudce.⁹ Kárně odpovědný je pak soudce za kárné provinění, které zákon o soudech a soudcích definuje jako zaviněné porušení povinností soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů, přičemž v důsledku spáchání tohoto kárného provinění je možno uložit soudci některé z kárných opatření, mezi nimiž je i možnost odvolání z funkce soudce.¹⁰ Mimochodem zásada nestrannosti je již po staletí základním principem řádné funkce soudu a formulována zjednodušeně v požadavku „Audiatur et altera pars!“ je v soudní praxi požadována i uplatňována již od doby starého Říma, jehož právní normy jsou pravzorem evropského psaného práva.

Čím aktivnější, cílevědomější a důslednější budou všestranné snahy o co nejširší uplatňování zásad nezávislého, nestranného, odborného a spravedlivého rozhodování soudů, tím méně místa bude mít dnes poměrně často frekventované úsloví, že „k soudu se chodí pro rozsudek, nikoli pro spravedlnost“.

Zastávání soudcovské profese je navíc spojeno s inkompatibilitou funkce s vykonáváním místa jiného ústavního činitele, což vyplývá z hlavy čtvrté Ústavy ČR. Dle Ústavy ČR není funkce soudce slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě, přičemž tento článek odkazuje na zákon, jenž stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovského povolání neslučitelný.¹¹ Tímto zákonem je zákon o soudech a soudcích, podle kterého soudce nesmí ode dne, který je stanoven jako den nástupu do funkce, až do zániku funkce soudce, kromě výkonu vlastní rozhodovací činnosti a účasti na správě soudu, popř. činností spojených s dočasným přidělením k ministerstvu nebo k Justiční akademii, zastávat žádnou jinou placenou pracovní pozici ani vykonávat jinou výdělečnou činnost. Výjimkou z tohoto zákazu je

---

⁸ § 88 odst. 1 zákona o soudech a soudcích

⁹ čl. 82 odst. 1 a 2 Ústavy ČR

¹⁰ § 87 odst. 1 a § 88 odst. 1 zákona o soudech a soudcích

¹¹ čl. 82 odst. 3 Ústavy ČR

správa vlastního majetku, činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké a činnosti v poradních orgánech ministerstva, vlády a v orgánech komor Parlamentu, a to za předpokladu, že taková činnost nenarušuje důstojnost soudcovské funkce nebo neohrožuje důvěru v nezávislost a nestrannost soudnictví.¹²

K dalším zárukám soudcovské nezávislosti, které nelze v souvislosti s výkonem soudnictví opominout, patří zásada zákazu odnětí svému zákonnému soudci.¹³ Její realizace je v praktické rovině zajišťována mimo jiné i stanovením rozvrhu práce.¹⁴ Rozvrhem práce, jenž je veřejně přístupný, se řídí přidělování jednotlivých věcí, které mají být u soudu projednány a rozhodnuty, jednotlivým oddělením soudu.¹⁵

K problematice nezávislosti a nestrannosti soudců lze, pro zajímavost, uvést jednu záležitost z nedávné doby. Ministerstvo spravedlnosti na počátku roku 2011 zveřejnilo seznamy¹⁶ soudců a státních zástupců, bývalých členů KSČ, sestavené z podkladových materiálů ke jmenování soudců zpracovaných soudy. Vyvolalo to různé ohlasy, z nichž jeden, na straně příznivců tohoto opatření argumentoval v podstatě i tím, že dřívější politické přesvědčení soudce se takto nemůže potom projevit v jeho rozhodování, když se o něm veřejně ví. Domnívám se, že respektování požadavku nezávislosti a nestrannosti soudce by bylo vhodnější a možné zajistit jinými způsoby, než sestavováním nejrůznějších seznamů. Je celkem notoricky známé, že v pozdějších letech minulého režimu a zejm. za normalizace od 70. let, nebylo vlastnictví tzv. červené knížky (průkaz člena KSČ) vždy plně v souladu s politickým přesvědčením. Obecně to bylo celospolečensky spíše chápáno jako kvalifikační předpoklad *sui generis* pro výkon jakékoli významnější funkce ve společnosti. Proto tyto seznamy dle mého názoru

---

¹² § 85 zákona o soudech a soudcích

¹³ čl. 38 odst. 1 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, jak vyplývá ze změny provedené ústavním zákonem č. 162/1998 Sb., dále jen LZPS

¹⁴ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. s. 523

¹⁵ § 41 odst. 1 a 3 zákona o soudech a soudcích

¹⁶ ŘÍHOVÁ, Barbora, ŠTASTNÝ, Jiří. *V KSČ byla třetina státních zástupců a pětina soudců, seznamy jsou na webu* [online]. iDNES.cz, 7. ledna 2011 [cit. 18. března 2011]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/v-ksc-byla-tretina-statnich-zastupcu-a-petina-soudcu-seznamy-jsou-na-webu-117-/domaci.asp?c=A110107_140624_domaci_bar>.

nelze chápat jako zcela smysluplné a směřodatné. Je však nutné zdůraznit, že pouhé dřívější členství v KSČ není překážkou pro výkon funkce soudce, stejně jako členství v některé z aktuálně působících politických stran, náboženské přesvědčení, či sexuální orientace.¹⁷

Procesu jmenování soudce do funkce bude vzhledem k zaměření této práce věnován patřičný prostor v následujících kapitolách. Na tomto místě je ovšem ještě vhodné zmínit způsoby zániku funkce soudce, k nimž dochází přímo ze zákona, a které jsou rovněž zákonem taxativně stanoveny, a to:

- a) uplynutím kalendářního roku, v němž soudce dosáhl věku 70 let,
- b) dnem právní moci rozhodnutí, kterým bylo zjištěno, že je z důvodů uvedeného v §91¹⁸ zákona o soudech a soudcích nezpůsobilý vykonávat soudcovskou funkci,
- c) dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně nebo odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro trestný čin spáchaný z nedbalosti,
- d) dnem právní moci rozhodnutí, kterým mu bylo uloženo kárné opatření odvolání z funkce soudce,
- e) dnem právní moci rozhodnutí, kterým byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena,
- f) dnem, kdy soudce pozbyl státní občanství České republiky,
- g) smrtí nebo dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl soudce prohlášen za mrtvého.¹⁹

Jak již bylo zmíněno v úvodu diplomové práce, v mnoha případech půjde o zánik funkce soudce z důvodu teprve později nastalé absence některé podmínky, která je vyžadována již pro vznik této funkce.

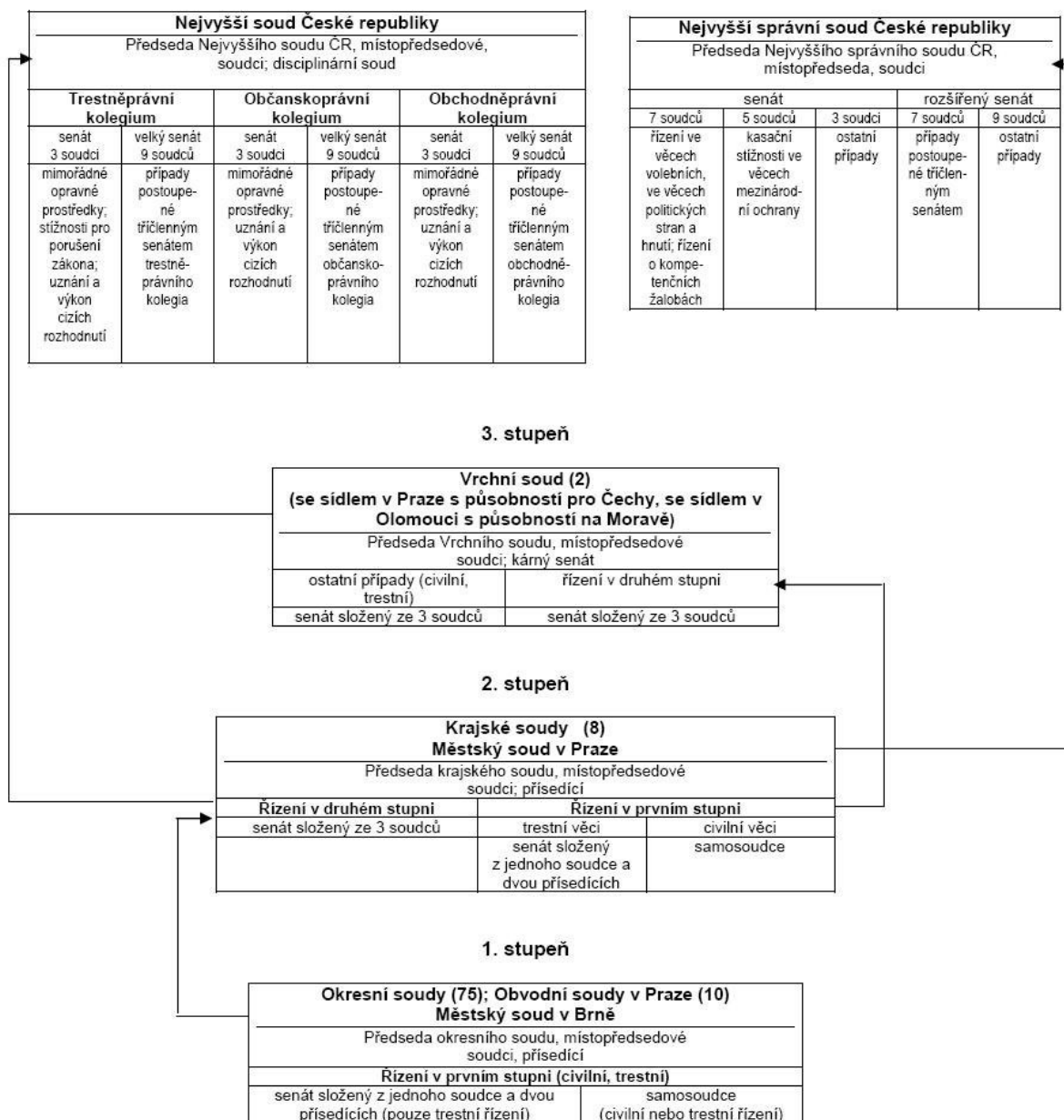
¹⁷ Hlava druhá LZPS

¹⁸ Těmito důvody jsou: a) nepříznivý zdravotní stav dlouhodobě nedovolující vykonávat funkci, b) pravomocné odsouzení za trestný čin, kdy nedošlo k zániku funkce soudce, nicméně svou povahou zpochybňuje důvěryhodnost jeho dalšího setrvání v soudcovské funkci, c) pravomocné uznání vinným kárným proviněním, a to nejméně třikrát v posledních 5 letech před podáním návrhu na zahájení řízení o způsobilosti soudce vykonávat svou funkci, jestliže tato skutečnost zpochybňuje důvěryhodnost jeho dalšího setrvání v soudcovské profesi

¹⁹ § 94 zákona o soudech a soudcích

System soudů v České republice (čtyřstupňový systém soudnictví; dvoustupňové řízení)

4. stupeň

Ústavní soud České republiky stojí mimo soustavu obecných soudů. V čele ÚS ČR je předseda a dva místopředsedové; soud tvoří 12 ústavních soudců. Soud může podle povahy věci rozhodovat v plénu nebo v jednom ze čtyř senátů složeného ze tří ústavních soudců.

Uvedené schéma²⁰ ilustruje oblast, ve které, pro kterou a s jejímž aktivním zapojením se realizuje převážná část dění popsaného v této práci.

²⁰ *Organizace soudnictví – Česká republika* [online]. ec.europa.eu, 6. listopadu 2007 [cit. 23. března 2011]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_cze_cs.htm>.

2. Ústavní a zákonné podmínky ustanovování soudců do funkce v ČR

K tomu, aby se mohl zájemce o povolání soudce skutečně stát nositelem soudcovského taláru, je nutné splnit určité podmínky. Ty jsou stanoveny ve dvou úrovních. První z nich je úroveň ústavní, která je reprezentována Ústavou ČR, druhou úroveň tvoří právní předpisy nižší právní síly, v tomto případě zákon. A pokud jde o úpravu začátku, průběhu a závěru justiční praxe a úpravu zkoušek justičních čekatelů, pak i právní předpis sekundární, tj. vyhláška Ministerstva spravedlnosti. Některé z předpokladů jsou pak upraveny jak na ústavní, tak na zákonné úrovni. Mezi podmínky upravené v ústavní i zákonné rovině patří požadavek státního občanství ČR, bezúhonnost a vysokoškolské právnické vzdělání.²¹ Trvání zákonných a ústavních podmínek je bezpodmínečně vyžadováno po celou dobu výkonu soudcovské profese.

2.1 Podmínky formulované Ústavou ČR

Ústavní podmínky jmenování soudců vyplývají z dikce čl. 93 odst. 1 a 2 Ústavy ČR, jenž stanoví, že soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky bez časového omezení a své funkce se ujímá složením slibu, přičemž soudcem může být jmenován bezúhonný občan, který má vysokoškolské právnické vzdělání. Ústava ČR sama uvádí, že je možné definovat i celou řadu dalších předpokladů, které jsou stejně jako postup při jmenování detailně upraveny zákonem o soudech a soudcích. Toto ustanovení Ústavy ČR tedy reguluje způsob ustanovení soudce do funkce, „délku“ funkčního období a primární podmínky, které musí být zájemcem splněny, aby mohl být do funkce soudce jmenován.

Stanovení délky funkčního období soudce bez časového určení není zcela přesné, neboť výkon této funkce je časově omezen věkem, což bylo ostatně zmíněno již v předchozí kapitole v souvislosti s výkladem o možnostech zániku funkce soudce.

Požadavek „bez časového určení“ je však třeba vnímat tak, že soudce je jmenován prezidentem republiky na dobu neurčitou, přičemž

---

²¹ čl. 93 Ústavy ČR; § 60 zákona o soudech a soudcích

vyjádření časové neomezenosti musí být uvedeno ve jmenovacím aktu. Toto ale neznamena, že zákonem nesmí být stanoveny důvody, které by „funkční období“ limitovaly (např. již zmíněný věk). Podporu pro toto omezení lze spatřovat i v dikci čl. 26 odst. 2 LZPS, dle kterého může zákon stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.²²

Nemůže ovšem zůstat bez povšimnutí, že v současné době je právě věk soudce jako jeden ze způsobů ukončení soudcovské profesní dráhy velmi diskutovaným tématem v politické obci, kdy se hovoří o snížení této hranice ze 70 let na 65 let. Odborná soudcovská veřejnost tento problém nevnímá jako stěžejní a za důležitější krok pokládá zvýšení dolní věkové hranice pro přístup k funkci soudce - začíná mluvit o pětatřicátém až čtyřicátém roku věku. K tomuto se např. vyjádřil předseda Nejvyššího správního soudu Josef Baxa, jenž v televizní diskuzi uvedl, že je potřeba zvýšit věk pro vstup do taláru, protože podle jeho názoru „holobrádci bez životních zkušeností nemohou být soudci“. Připouští však, že by k tomu byla nutná i změna podmínek přístupu k funkci. Podle něj by od absolvování právnické fakulty do vstupu do soudcovské funkce měla být čitelná nějaká profesionální dráha právníka, aby se mohlo říct, zda obstál. Zároveň s tím ale Baxa předpokládá, že se zvýší věková hranice pro odchod soudce do důchodu.²³

Požadavek státního občanství ČR, bezúhonnosti a vysokoškolského právnického vzdělání je upraven duplicitně, proto mu bude dán větší prostor v kapitole pojednávající o zákonných podmínkách ustanovování soudce do funkce. Stejně tak i otázka jmenování soudce a složení soudcovského slibu bude rozebrána v části zaměřené na proces ustanovování soudců.

Závěrem této kapitoly bych ráda zdůraznila, že Ústava ČR stanoví předpoklady, za nichž je možné být jmenován soudcem, pouze

---

²² SLÁDEČEK, Vladimír. In MIKULE, Vladimír. In SYLLOVÁ, Jindřiška (ed). *Ústava České republiky. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 764-765.

²³ BAXA, Josef. *Třicetiletí holobrádci bez životních zkušeností nemohou být soudci*. [online]. ct24.cz, 29. srpna 2010 [cit. 10. ledna 2011]. Dostupné na <<http://www.ct24.cz/domaci/99845-baxa-tricetileti-holobradci-bez-zivotnich-zkusenosti-nemohou-byt-soudci/>>.

demonstrativně a dovršení souhrnu těchto podmínek pak přináší formulace zákona, na který Ústava ČR odkazuje.

2.2 Podmínky formulované zákonem

Zákonné předpoklady pro výkon funkce soudce jsou stanoveny v §60 zákona o soudech a soudcích společně s předpoklady pro zastávání funkce přisedícího. Dle tohoto ustanovení může být soudcem pouze státní občan České republiky, který je způsobilý k právním úkonům a je bezúhonný, jestliže jeho zkušenosti a morální vlastnosti dávají záruku, že bude svou funkci řádně zastávat, v den ustanovení dosáhl věku nejméně 30 let a souhlasí se svým ustanovením do funkce soudce a s přidělením k určitému soudu. Zároveň je požadováno řádné ukončení vysokoškolského vzdělání v magisterském studijním programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice, složení odborné justiční zkoušky a v neposlední řadě splnění předpokladů pro ustanovení soudcem, jež stanoví zvláštní právní předpis.²⁴ Tímto zvláštním právním předpisem je zákon č. 451/1991 Sb., který vyjmenovává některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Na tomto místě stačí pouze uvést, že podmínka bezúhonnosti²⁵ uchazeče je zákonem definována negativně, a blíže o ní bude pojednáno v následující samostatné podkapitole.

2. 2. 1 Státní občanství

Právní úpravu státního občanství České republiky stanoví zákon České národní rady č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Pokud dojde během výkonu funkce k zániku státního občanství prohlášením či nabytím cizího státního občanství, vyjma nabytí cizího státního občanství v důsledku uzavření manželství, má to za následek

---

²⁴ § 60 odst. 1, 3 a 4 zákona o soudech a soudcích

²⁵ § 60 odst. 2 zákona o soudech a soudcích

zánik funkce soudce přímo ze zákona podle ustanovení § 94 písm. g) zákona o soudech a soudcích,²⁶ jak je již nastíněno výše.

Naopak v případech, kdy má soudce vedle státního občanství České republiky i státní občanství jiného státu, je tato podmínka splněna, neboť dikce zákona nehovoří o výlučné existenci státního občanství České republiky.²⁷

2. 2. 2 Aktivní právní způsobilost

Ke splnění podmínky způsobilosti k právním úkonům je vyžadována tzv. způsobilost plná, což lze jednoznačně vyvodit ze znění § 94 písm. f) zákona o soudech a soudcích,²⁸ jenž uvádí, že dnem právní moci rozhodnutí, kterým byl soudce zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo kterým byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena, dochází k zániku funkce soudce. Základní soukromoprávní předpis, kterým je zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, ji vymezuje ve svém § 8, jenž uvádí, že způsobilost fyzické osoby vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti vzniká v plném rozsahu zletilostí, tedy dovršením osmnáctého roku věku či před dosažením tohoto věku uzavřením manželství, tedy v 16 letech.

Tato možnost však není pro účely splnění podmínky plné způsobilosti k právním úkonům dle zákona o soudech a soudcích relevantní.²⁹

Zcela jistě stojí za zdůraznění, že míra tohoto omezení není rozhodující, neboť k zániku funkce soudce vede jakékoliv omezení.³⁰

Stejně důležité je dodat, že ztráta či omezení způsobilosti k právním úkonům může nastat jedině v důsledku pravomocného rozhodnutí soudu.³¹

2. 2. 3 Bezúhonnost

Pro tuto predispozici je podstatná výhradně bezúhonnost v trestněprávním smyslu. Podmínku bezúhonnosti dle znění zákona

---

²⁶ KOCOUREK, Jiří. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství. Komentář. 2. doplněné a přepracované vydání.* Praha: C. H. Beck, 2004, s. 225-226.

²⁷ Tamtéž, s. 226.

²⁸ Tamtéž

²⁹ Tamtéž

³⁰ Tamtéž

³¹ § 10 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

nesplňuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen za trestný čin, jestliže se na něj nevztahuje zvláštní právní předpis nebo udělení milosti či amnestie prezidenta republiky a v důsledku toho se na něj nehledí, jako by nebyl odsouzen.³² Za tento zvláštní právní předpis se považuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který mj. upravuje tresty, např. odnětí svobody, zákaz činnosti, v určitých případech peněžitý trest či obecně prospěšné práce, které je možné za spáchané trestné činy uložit a vymezuje podmínky, za kterých se po vykonání trestu na odsouzeného hledí, jako by nebyl odsouzen. K dalším možnostem je třeba řadit případy, kdy došlo k zahlazení odsouzení (§ 106 TZ) a případy tzv. osvědčení se, jestliže došlo k podmíněnému odsouzení (§ 86 TZ). Totožné účinky bude mít i rozhodnutí prezidenta o rehabilitaci, tj. zahlazení odsouzení, k němuž je zmocněn přímo Ústavou ČR v čl. 62 písm. g).³³

Za rozhodující pro nesplnění této podmínky se tedy pokládá, že došlo k pravomocnému odsouzení za jakýkoliv trestný čin bez ohledu na to, jaký druh trestu a v jaké výměře byl za trestný čin uložen. Stejně tak není podstatné, o jakou formu zavinění se u daného trestného činu jedná. Zkoumat, zda daná osoba byla pravomocně odsouzena za trestný čin, jehož důsledkem je ztráta funkce soudce, nebo za trestný čin, se kterým je spojena možnost zkoumání nezpůsobilosti soudce k výkonu funkce, jak je uvedeno výše, proto pro tento účel nepřichází v úvahu. Vodítkem pro zjištění, zda osoba ucházející se o funkci soudce byla pravomocně odsouzena za trestný čin a zda se na ni hledí jako na osobu odsouzenou či nikoliv, je výpis z rejstříku trestů.³⁴

2. 2. 4 Zkušenosti a morální vlastnosti dávající záruku řádného zastávání funkce

Zjištění existence tohoto předpokladu je značně komplikované. K posouzení zkušeností a morálních vlastností dávajících záruku řádného zastávání funkce slouží psychologicko – diagnostická vyšetření všech

---

³² § 60 odst. 2 zákona o soudech a soudcích

³³ KLÍMA, Karel et al.: *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 744-745.

³⁴ KOCOUREK, Jiří. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech...*, s. 227.

uchazečů o výkon funkce soudce, která nabízí určitou záruku odpovědného posouzení, zda uchazeč o funkci tuto podmínku splňuje či nikoliv. Jde o profesně zaměřené vyšetření, směřující ke zjištění základních předpokladů uchazeče pro budoucí výkon náročných funkcí soudce, které není možno zaměňovat s vyšetřeními, jež mohli případně absolvovat uchazeči o jiné povolání (např. pilot, policista, apod.) Hodnocení uchazeče, které není pozitivní, proto vůbec nesvědčí o eventualitách jeho uplatnění v jiných profesích, včetně dalších profesí právnických.³⁵

Tato vyšetření uchazečů o místa justičních čekatelů v současné době upravuje vyhláška č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů.

Odborná vyšetření uchazečů nejsou jediným hodnotícím kritériem. Hodnotí se i další poznatky o uchazeči získané v době přípravné služby nebo, nejde-li o justiční čekatele, dostupné z podkladů předkládaných k rozhodnutí o podání či nepodání návrhu na jmenování.³⁶

Pochopitelně i tento zákonný znak je vyžadován po celou dobu výkonu funkce soudce s tím rozdílem, že jeho ztráta nezakládá zánik funkce soudce ex lege tak, jak je tomu v jiných případech uvedených výslovně v dikci § 94 zákona o soudech a soudcích. Jako řešení případně vzniklé konfliktní situace připadá v úvahu pouze kárná odpovědnost soudce, pokud se tato okolnost projeví v neplnění některé z povinností soudce stanovených v §80n. zákona o soudech a soudcích.³⁷

V denním tisku vyšel článek³⁸ zabývající se psychologicko – diagnostickými vyšetřeními uchazečů o funkci soudce. Potvrzuje, že současná praxe je již delší dobu kritizována, neboť výsledky těchto testů jsou nepředvídatelné a kandidáti se navíc nedozví, proč neuspěli. Hodnocení vyšetřených osob je omezeno pouze na formulku „doporučuje

---

³⁵ KOCOUREK, Jiří. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech...*, s. 228.

³⁶ Tamtéž, s. 229.

³⁷ Tamtéž

³⁸ ŠTASTNÝ, Jiří. *Pospíšil propustil psychology, kteří testovali soudce. Nechtěli psát posudky* [online]. iDNES.cz, 24. března 2011 [cit. 31. března 2011]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/pospasil-propustil-psychology-kteri-testovali-soudce-nechteli-psat-posudky-1xe-/domaci.asp?c=A110323_181746_domaci_js>.

se“, „doporučuje se s výhradou“ či „nedoporučuje se“,³⁹ a to bez jakéhokoliv vyhotovení zdůvodnění, neboť je psychologové odmítli vypracovávat. Toto považuji za velmi demotivující pro osoby, které se chtějí stát soudcem už jen proto, že nemají žádnou možnost se bránit a v podstatě netuší, co je důvodem jejich nedoporučení.

Bilance úspěšnosti v těchto psychologických testech je kolem 30%. Situace se však snad brzy změní, neboť ministr spravedlnosti ukončil smlouvu se dvěma psychology, kteří tyto testy zajišťovali. Dalším krokem, který by měl být reakcí na negativní kritiku psychologických testů a snad i krokem k zlepšení je i jejich nová podoba, která by měla vést k tomu, že budou vyřazeni pouze uchazeči, kteří se na funkci soudce zjevně nehodí.⁴⁰

Domnívám se, že se zavedením nových pravidel (zejm. odůvodnění hodnocení) a kritérií by tyto testy již nemusely mezi zájemci o funkci soudce vzbuzovat takové, dle mého názoru zcela jistě oprávněné obavy, jak je tomu nyní.

2. 2. 5 Dosažení stanoveného věku

Původní věková hranice pro přístup k funkci soudce byla stanovena do 30. 6. 2003 na 25 let.⁴¹ Později došlo k jejímu zvýšení na 30 let, a to s účinností od 1. 7. 2003, kdy tohoto věku musí dosáhnout uchazeč nejpozději v den svého jmenování do funkce soudce. Tento požadavek se podle čl. X zákona č. 192/2003 Sb., kterým se mění zákon o soudech a soudcích nevztahuje na soudce jmenované do funkce před 1. 7. 2003, a na justiční čekatele, jejichž pracovní poměr v této funkci trval ke dni 1. 7. 2003.

Právě otázka dosažení této věkové hranice se stala předmětem sporu mezi prezidentem České republiky a některými z justičních čekatelů, jež odmítl jmenovat.

---

³⁹ § 6 odst. 4 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁰ ŠTASTNÝ, Jiří. *Pospíšil propustil psychology, kteří testovali soudce. Nechtěli psát posudky* [online]. iDNES.cz, 24. března 2011 [cit. 31. března 2011]. Dostupné na <http://zpravy.idnes.cz/pospasil-propustil-psychology-kteri-testovali-soudce-nechteli-psat-posudky-1xe-/domaci.asp?c=A110323_181746_domaci_js>.

⁴¹ § 60 odst. 1 zákona o soudech a soudcích

Co se týče mého názoru na věk soudce, mám za to, že soudcem by měla být osoba, která má dostatek nejen zkušeností životních, ale i pracovních v oblasti práva. Proto se přikláním k vyšší věkové hranici a za optimální považuji věk 35 let. V souvislosti s tím bych ale ráda uvedla, a trochu tím předbívám další kapitolu mé diplomové práce, že systém, který je de lege lata nastaven pro přístup k funkci soudce, nepovažuji za příliš šťastný. Osoba, která úspěšně absolvuje všechny potřebné zkoušky podmiňující možnost výkonu funkce soudce (státní závěrečné zkoušky spojené s obhájením diplomové práce na právnické fakultě a odborné justiční zkoušky) stojí před nelehkou situací, neboť jí bývá obvykle 27 let (5 let magisterského studia, 3 roky justičního čekatelství), a tudíž nesplňuje jeden ze zákonných předpokladů pro funkci soudce. Nastává tedy období, kdy tito lidé pracují většinou jako asistenti soudců a často se po celé 3 roky (do dosažení věku 30 let) věnují jedině, z odborného hlediska ne vždy motivující agendě. Mám za to, že po dobu tohoto „přechodného“ období jejich všeobecné znalosti v oblasti práva, které prokázali při úspěšném složení odborné justiční zkoušky „zakrňují“ a spousta z nich z justice posléze odchází např. do advokacie, kde žádný požadavek věku 30 let stanovený není. Dle mého názoru chybí v tomto zavedeném systému určitý mezičlánek, který by právě řešil otázku těchto absolventů odborné justiční zkoušky tak, že by nedocházelo k jejich úzké specializaci v jedné agendě a k jejich odchodu do jiného právního odvětví. Jistě by šlo o záležitost dlouhodobějšího charakteru, kterou by nebylo jednoduché zavést a nejspíše by to přinášelo změnu celé organizace soudnictví. Potřeba hledat nějaké řešení se ale stává stále naléhavější právě v souvislosti s úvahami o pozdějším startu soudcovské kariéry, kdy by se toto období protáhlo dokonce do 35 let.

Česká právní úprava ve srovnání s právními úpravami jiných států EU je značně odlišná, neboť např. v SRN či v Nizozemí se aplikuje princip soudce „na zkoušku“, kdy je soudce nejprve jmenován na několik let během kterých jsou jeho znalosti a schopnosti opět ověřovány a až poté dochází ke jmenování na dobu neurčitou.⁴²

---

⁴² KLÍMA, Karel et al.: *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 745-746.

• Spor o naplňování podmínky stanoveného věku

Postup pro jmenování soudců až do roku 2005 probíhal v podstatě hladce, bez jakýchkoliv názorových střetů. Dalo by se říci, že vládou navržení kandidáti byli prezidentem republiky jmenováni automaticky. Na jaře 2005 však došlo k nečekané situaci, kdy prezident republiky odmítl jmenovat do funkce větší počet navržených justičních čekatelů. Nejmenoval ty, kteří do konce roku 2005 nedosáhli věku 30 let. Věková hranice pro přístup k funkci soudce, původně stanovená na 25 let, byla zvýšena na 30 let zákonem č. 192/2003 Sb., kterým byl změněn zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. Tato novela sice nabyla účinnosti dnem 1. 7. 2003, ale v přechodných ustanoveních bylo zakotveno, že se nevztahuje na justiční čekatele, jejichž pracovní poměr v této pozici trval ke dni účinnosti zákona.

V minulosti se případy odmítnutí jmenování kandidátů soudci vyskytovaly pouze ojediněle. Vždy však šlo o případy odůvodněné nesplněním některé ze zákonných podmínek pro výkon funkce.⁴³

V kauze, kterou se budu zabývat dále, uplatnil prezident republiky kritérium dosažení věku 30 let, ačkoli zákon právě pro dotyčné kandidáty stanovil výše zmíněnou výjimku, a to věkovou hranici 25 let. Tuto pohnutku prezidenta nejmenovat mladší kandidáty soudci lze vyčíst z dopisu, jenž prezident republiky zaslal dne 14. 1. 2005 tehdejšímu ministrovi spravedlnosti JUDr. Pavlu Němcovi a ve kterém mj. uvedl: *„Váš záměr může být úspěšný pouze za předpokladu, že nově jmenování soudci budou osoby dostatečně vyzrálé a disponující patřičnou odbornou i životní zkušeností. [...] Ústava mi v oblasti personálního formování justice svěřila část jmenovací pravomoci a s ní i značnou odpovědnost. Jsem přesvědčen, že teprve věk kandidáta nad 35 let může poskytnout jakousi záruku naplnění osobnostních předpokladů, které je třeba na soudce klást.“*⁴⁴

---

⁴³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

⁴⁴ KLAUS, Václav. *Dopis prezidenta republiky Václava Klause ministru spravedlnosti Pavlu Němcovi*. [online]. hrad.cz, 14. ledna 2005 [cit. 5. března 2011]. Dostupné na <<http://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/archiv/2073.shtml>> .

• Příčina sporu o jmenování soudcem

Justiční čekatel Petr Langer (dále jen „P. Langer“) byl po splnění všech předpokladů, včetně složení odborné justiční zkoušky doporučen usnesením vlády⁴⁵ ke jmenování soudcem, avšak prezident republiky z 55 navržených kandidátů jmenoval jen necelou polovinu soudci a P. Langer patřil do nejmenované skupiny kandidátů. Důvod nejmenování (nedovršení věku 30 let v roce 2005) mu byl sdělen dopisem ministra spravedlnosti. Po uplynutí několika měsíců byl opětovně doporučen usnesením vlády⁴⁶ ke jmenování soudcem,⁴⁷ avšak prezident republiky v předmětné věci jmenování žádné rozhodnutí do současné doby nevydal.

Proti prvnímu nejmenování soudcem podal P. Langer na jaře 2005 žalobu proti prezidentovi republiky, která rozpoutala sérii rozhodnutí správních soudů i dalších podání jak ze strany P. Langera, tak prezidenta republiky. Blíže se jimi budu zabývat v jedné z dalších kapitol.

Doposud nebyl P. Langer jmenován soudcem a momentálně vykonává profesi advokáta. Ráda bych zde ještě poznamenala, že po nastudování dostupných informací o vzdělání P. Langera jsem došla k závěru, že po kvalifikační stránce se jedná o osobu plně kompetentní a šíří svého vzdělání, ale i zkušeností, velice vhodnou na funkci soudce a je dle mého názoru nanejvýš žádoucí, aby právě takto kvalifikovanými jedinci byla volná místa soudců obsazována.

2. 2. 6 Souhlas se svým ustanovením do funkce

Právní předpis stanoví pro platné jmenování uchazeče do funkce soudce nezbytnost předchozího souhlasu se svým ustanovením, přičemž forma takového souhlasu není zákonem nijak stanovena.⁴⁸ Je však v zájmu právní jistoty ohledně platnosti jmenování, aby byl tento souhlas požadován a projeven v písemné formě. Tento postup je vhodný i s ohledem na možnost kdykoliv následně jednoznačně posoudit, zda tato podmínka byla či nebyla řádně splněna. Nicméně vzhledem k absenci zákonné úpravy, je ústní či dokonce konkludentní souhlas taktéž

⁴⁵ Usnesení vlády č. 246 ze dne 2. 3. 2005

⁴⁶ Usnesení vlády č. 1322 ze dne 12. 10. 2005

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č.j. 4 Ans 9/2007-197

⁴⁸ § 60 odst. 1 zákona o soudech a soudcích

představitelný, a proto takto projevené souhlasy nelze považovat za nezákonné. Za souhlas uchazeče se tudíž považuje jeho projev vůle, z jehož obsahu lze dovodit, že skutečně souhlas vyslovil.⁴⁹

Projevem vůle se rozumí jakákoliv její vnější manifestace, čili sdělení obsahu vůle jiným osobám, které lze vykonat jak ústně, tak písemně či konkludentně, tj. i jinak než výslovně,⁵⁰ což pouze podporuje výše uvedené, že i jiný než písemný souhlas se jmenováním do funkce je v souladu se zákonem.

V případě, že se uchazeč nevyjádří k tomu, zda souhlasí se svým jmenováním do funkce, nelze pokládat tuto podmínku za splněnou a ke jmenování do funkce nemůže dojít. Časovým mezníkem pro vyjádření souhlasu k ustanovení do funkce se rozumí nejpozději den jmenování. Nesplnění této podmínky nevede k zániku funkce soudce ex lege, neboť ustanovení § 94 zákona o soudech a soudcích ve svém výčtu způsobu zániku funkce soudce o tomto důvodu nehovoří, avšak došlo – li by přesto ke jmenování, bylo by třeba daný úkon jmenování vnímat jako neplatný pro rozpor se zákonem.⁵¹

2. 2. 7 Souhlas s přidělením k určitému soudu

Stejně jako souhlas soudce s jeho ustanovením do funkce, musí být i tato podmínka splněna před rozhodnutím o jmenování do funkce.⁵² Krom tohoto časového limitu má s předchozím souhlasem dále společné především to, že není stanovena zákonná forma jeho udělení, z čehož plyne, že i zde je přípustná jak písemná, tak konkludentní či ústní forma projevu vůle. Z obsahu projevené vůle však musí být jednoznačně patrné, že uchazeč o soudcovský post skutečně souhlas vyslovil.⁵³ Pokud by uchazeč svůj předchozí souhlas odvolal, hledí se na něho, jako by nebyl jmenován.⁵⁴

---

⁴⁹ KOCOUREK, Jiří. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech...*, s. 230.

⁵⁰ KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kolektiv: *Občanské právo hmotné 1. 4. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 139-141.

⁵¹ KOCOUREK, Jiří. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech...*, s. 230.

⁵² § 67 odst. 1 zákona o soudech a soudcích

⁵³ KOCOUREK, Jiří. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech...*, s. 230-231.

⁵⁴ § 67 odst. 2 zákona o soudech a soudcích

V praxi je zřejmě krajně nepravděpodobný takový případ, přesto je však nutno připustit, že někdo dodatečně odvolá svůj souhlas s přidělením k určitému soudu poté, co již případně rozhodl řadu soudních sporů. Domnívám se, že v takovém případě, v zájmu právní jistoty ve vztazích vzniklých na základě takových sporů, by bylo nejspíš vhodnější, kdyby v tomto případě funkce soudce zanikala okamžikem odvolání předchozího souhlasu.

Neopomenutelnou podmínkou pro platné budoucí přidělení soudce k určitému soudu je souhlas příslušné soudcovské rady s tímto přidělením. Pokud se však soudcovská rada nevyjádří ve lhůtě stanovené Ministerstvem spravedlnosti v návrhu na přidělení k soudu, platí, že s návrhem souhlasí.⁵⁵ V tomto případě je tedy možné hovořit o tzv. fikci souhlasu.

2. 2. 8 Další předpoklady stanovené zvláštním pr. předpisem

Jak je již uvedeno na počátku kapitoly, je tímto zvláštním právním předpisem zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů.⁵⁶

Tento zákon pak stanoví, že k prokázání splnění předpokladů, že konkrétní osoba nevykonávala činnosti nebo funkce uvedené v tomto zákoně, je nutné předložit osvědčení vydané Ministerstvem vnitra (tzv. lustrační osvědčení) a čestné prohlášení.⁵⁷

Bez splnění této podmínky pak ze zákona ke vzniku funkce dojít nemůže.⁵⁸ Pakliže dojde k nedodržení podmínky až po ustanovení soudce, je nutné se s takovou skutečností vypořádat podáním návrhu na zahájení

---

⁵⁵ § 50 - § 53 zákona o soudech a soudcích

⁵⁶ § 60 odst. 4 zákona o soudech a soudcích

⁵⁷ § 2 a § 4 zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁸ KOCOUREK, Jiří. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech...*, s. 231.

kárného řízení, ve kterém by se vyžadovalo uložení kárného opatření v podobě odvolání z funkce soudce.⁵⁹

2. 2. 9 Vysokoškolské právnické vzdělání

Tento předpoklad je spolu se složením odborné justiční zkoušky předpokladem kvalifikačním. Uchazeč o soudcovskou funkci musí úspěšně absolvovat magisterský studijní program v oblasti práva na vysoké škole v České republice,⁶⁰ přičemž není rozhodující, zda byla studia zakončena na veřejné či soukromé vysoké škole.⁶¹ V současné době je možné získat právnické vzdělání na 4 fakultách veřejných vysokých škol v České republice, a to na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a na Právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni.

Naroveň splnění tohoto požadavku je možno postavit též vysokoškolské vzdělání získané v době před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice, vysokoškolské vzdělání získané na právnické fakultě vysoké školy se sídlem na území České a Slovenské Federativní Republiky nebo jejích právních předchůdců a zahraniční vysokoškolské vzdělání v oblasti práva uznané podle zvláštních právních předpisů⁶², pokud mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána nestanoví jinak.⁶³

2. 2. 10 Složení odborné justiční zkoušky

Složení odborné justiční zkoušky je vnímáno jako završení praxe justičního čekatele. Nicméně je třeba uvést, že za odbornou justiční zkoušku, resp. za zkoušku jí naroveň postavenou, je též považována řada

---

⁵⁹ § 16 zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů; § 88 odst. 1 písm. d) zákona o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁰ čl. 93 odst. 2 Ústavy ČR; § 60 odst. 3 zákona o soudech a soudcích

⁶¹ § 2 odst. 7 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁶² § 89-90 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁶³ § 180 zákona o soudech a soudcích

dalších odborných právních zkoušek - zkouška advokátní, závěrečná zkouška právního čekatele, notářská zkouška a odborná exekutorská zkouška, přičemž obdobné účinky má i výkon funkce soudce Ústavního soudu po dobu alespoň 2 let.⁶⁴

Zákon ve svých přechodných ustanoveních nezapomíná ani na odborné justiční zkoušky vykonané podle dosavadních předpisů (tzn. před účinností zákona o soudech a soudcích) a považuje je za odborné justiční zkoušky podle tohoto zákona. Stejně tak u soudců, kteří ke dni účinnosti tohoto zákona vykonávají soudcovskou funkci, se za odbornou justiční zkoušku podle současného zákona o soudech a soudcích považují i jiné odborné právní zkoušky, jež měly podle tehdejších předpisů stejné účinky jako odborná justiční zkouška nebo které byly podle těchto předpisů za odbornou justiční zkoušku uznány.⁶⁵

Poslední možností, jak splnit tuto podmínku je využít oprávnění ministra spravedlnosti, který za odbornou justiční zkoušku může uznat profesní zkoušku komerčního právníka.⁶⁶

2.3 Shrnující poznámky

V souvislosti s ústavními a zákonnými podmínkami pro ustanovení soudce do funkce se nabízí otázka, proč některé z předpokladů jsou upraveny v ústavní rovině, jiné v zákonné či dokonce v obou těchto rovinách. Domnívám se, že úprava jedné matérie, což soustava výše zmíněných podmínek bezesporu je, by neměla být regulována roztříštěně, jak je tomu nyní, navíc v předpisech různé právní síly. I když jsou zákonné podmínky stanoveny v souladu s přímým zmocněním na základě Ústavy ČR, mám za to, že vzhledem ke stejné míře důležitosti a závaznosti jak ústavních, tak zákonných podmínek (zvláště když všechny ústavní podmínky opět vypočítává zákon), by bylo v zájmu právního pořádku a komplexnosti úpravy vhodnější, aby daná oblast byla zakotvena v jediném právním předpisu. Nemělo by však zůstat bez povšimnutí, že na procesu jmenování uchazečů o funkci soudce se explicitně podílejí 2

---

⁶⁴ § 60 odst. 5 zákona o soudech a soudcích

⁶⁵ § 184 odst. 1 a 2 zákona o soudech a soudcích

⁶⁶ § 184 odst. 3 zákona o soudech a soudcích

vrcholné orgány moci výkonné – vláda a prezident – a to zdánlivě bez jakéhokoliv přičinění moci zákonodárné. Vliv a podíl moci zákonodárné na dění v této oblasti se ovšem projevuje zásadním způsobem tak, že těmto nejvyšším orgánům moci výkonné stanoví závazná pravidla a podmínky jejich působnosti a taktéž stanovuje podmínky pro přístup k funkci soudce.

Ze všeho, co již bylo shora uvedeno, nepochybně vyplývá, že soubor všech těchto podmínek představuje nezbytně vysoké nároky na osobu soudce, což je vzhledem k tomu, o jak odpovědnou funkci se jedná určitě zcela na místě.

3. Jednotlivé kroky vedoucí k ustanovování soudce do funkce

3. 1 Přípravná služba justičního čekatele

Nejběžnějším způsobem v České republice jak se stát soudcem, je absolvování přípravné služby jako justiční čekatel. Uchazeč se tedy po úspěšném zakončení magisterského programu v oblasti práva musí zúčastnit výběrového řízení do přípravné služby, jež vyhláší předseda krajského soudu po projednání s Ministerstvem spravedlnosti podle potřeby obsazení volných míst čekatelů. Výběrové řízení se skládá z několika částí. Patří mezi ně posouzení přihlášky k účasti na výběrovém řízení, písemný test, přijímací pohovor před komisí příslušného krajského soudu a psychologicko-diagnostické vyšetření.⁶⁷ Podle výsledků těchto etap a vyjádření zástupce Justiční akademie při přijímacím pohovoru je pak uchazeč přijat do přípravné služby.⁶⁸

Justičním čekatelem se může stát pouze osoba, která splňuje všechny předpoklady pro výkon funkce soudce tak, jak jsou detailně popsány v předcházející kapitole s výjimkou požadavku věku nejméně 30 let, zkušeností a složení odborné justiční zkoušky.⁶⁹

Přípravná služba trvá 3 roky a jejím smyslem je odborně připravit justiční čekatele pro výkon funkce soudce.⁷⁰ Celý průběh přípravné služby justičního čekatele se řídí věcným a časovým plánem přípravné služby, jenž musí vést zejména k prohloubení odborných znalostí čekatele o hmotném a procesním právu, rozvíjení schopností čekatele aplikovat právní předpisy v konkrétní věci, získání znalostí o jednotlivých agendách vedených soudy a o jejich výkonu, osvojení si procesních postupů

---

⁶⁷ § 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ § 8 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ § 111 odst. 2 zákona o soudech a soudcích

⁷⁰ § 109 - §110 zákona o soudech a soudcích

a návyků nezbytných pro výkon funkce soudce, seznámení se s etickými principy vztahujícími se k výkonu funkce soudce.⁷¹

Místem výkonu přípravné služby jsou především okresní a krajské soudy, avšak na základě dohody mezi čekatelem a příslušnými orgány či osobami je možné část přípravné služby vykonávat u těchto orgánů či osob, tedy např. u vrchního či Nejvyššího soudu, nebo popřípadě u advokáta, soudního exekutora či finančního úřadu.⁷²

V rámci přípravné služby jsou příslušnými orgány (Justiční akademií a krajskými soudy) pořádány nejrůznější adaptační kurzy, semináře, odborné přednášky, soustředění a cvičení, která napomáhají profesionalizaci a profilaci každého uchazeče.⁷³

Kompletní průběh přípravné služby se odehrává pod dohledem poradního sboru pro výchovu justičních čekatelů, jenž spolupracuje s Justiční akademií a který lze definovat jako poradní orgán předsedy krajského soudu. Úkolem tohoto poradního sboru je především každoročně (tedy po uplynutí prvního a druhého roku přípravné služby) vyhodnotit úspěšnost čekatele při plnění úkolů. Po skončení přípravné služby je pak vypracován návrh závěrečného hodnocení čekatele, který je nutno přiložit k žádosti čekatele o povolení absolvovat odbornou justiční zkoušku.⁷⁴

Neméně důležitým subjektem přípravné služby justičních čekatelů jsou školitelé, kteří zabezpečují její úroveň nejen po stránce odborné a pedagogické, ale taktéž se musí přičiňovat o to, aby si čekatelé osvojili pravidla profesní etiky. Každý čekatel má svůj osobní list, do něhož školitel zapisuje údaje o průběhu jeho přípravné služby. Jde o informace týkající se místa výkonu přípravné služby, jejím časovém a věcném

---

⁷¹ § 9 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

⁷² § 10 odst. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

⁷³ § 10 odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ § 11 odst. 1 a 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

průběhu, hodnocení, o překážkách v práci a omluvené nepřítomnosti v práci čekatele, přičemž čekatel se smí vyjadřovat k jeho obsahu.⁷⁵

Po ukončení přípravné služby čeká na justičního čekatele odborná justiční zkouška, kterou mu umožní vykonat Ministerstvo spravedlnosti na základě jeho žádosti podané prostřednictvím příslušného krajského soudu.⁷⁶ Odborná justiční zkouška, jež se vykonává před zkušební komisí, se skládá ze dvou částí.⁷⁷ V písemné části justiční čekatel vypracovává po jednom rozhodnutí ve věci trestní a ve věci občanskoprávní nebo obchodní a jedno rozhodnutí ve věci správního soudnictví. V ústní části se pak přezkoumávají jeho znalosti z různých odvětví platného práva, z právních předpisů zabývajících se organizací soudů a taktéž z jednacích, vnitřních a kancelářských řádů soudů.⁷⁸

Zkušební komise poté rozhoduje o výsledku odborné justiční zkoušky, který je čekateli oznámen bez zbytečného odkladu. Čekatele lze takto vyhodnotit jako „výtečně způsobilého“, „způsobilého“ a „nezpůsobilého“.⁷⁹ Pro případ hodnocení odborné justiční zkoušky stupněm „nezpůsobilý“, je možné tuto zkoušku opakovat, avšak pouze jednou.⁸⁰

3. 2 Proces ustanovování soudců do funkce

Proces ustanovování zahrnuje několik postupných kroků, které jsou nezbytné k tomu, aby soudce mohl vykonávat funkci a tudíž i vlastní rozhodovací činnost. Tyto jednotlivé kroky lze rozdělit na:

- a) posouzení, zda jsou či nejsou u konkrétní osoby splněny předpoklady pro zastávání soudcovské funkce
- b) jmenování do funkce soudce
- c) složení soudcovského slibu

---

⁷⁵ §12-13 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁶ § 115 odst. 1 zákona o soudech a soudcích

⁷⁷ § 114 odst. 2 a 3 zákona o soudech a soudcích

⁷⁸ §15-16 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁹ §17 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁰ § 115 odst. 2 zákona o soudech a soudcích

d) přidělení soudce k výkonu funkce ke konkrétnímu soudu.⁸¹

Tento pojem lze vykládat i z širšího hlediska, kdy pod něj můžeme podřadit veškeré úkony směřující ke stanovení konkrétní pozice soudce při výkonu soudnictví, tedy i dočasné přidělování soudců, překládání soudců a jmenování do konkrétní funkce v rámci vnitřní organizační struktury soudu.⁸²

Předpokladům pro zastávání soudcovské funkce byla věnována dostatečná pozornost v předchozí 2. kapitole, proto na tomto místě bude spíše zaměřena na jednotlivé postupné kroky procesu jmenování.

Proces, který předchází samotnému aktu jmenování, má svůj počátek u ministra spravedlnosti, jenž seznam osob, které vykonaly 36měsíční praxi justičního čekatele a úspěšně složily odbornou justiční zkoušku, navrhne vládě k projednání a k rozhodnutí o tom, zda vláda schválí seznam kandidátů, který předloží prezidentu republiky ke jmenování soudci. Lze tedy jednoznačně konstatovat, že proces výběru vhodných kandidátů na funkci soudce je koncentrován do dvou fází. V první fázi vybírá ministr spravedlnosti kandidáty na jmenování z osob, jež splnili předepsané podmínky, resp. vybírá ty z nich, které navrhne vládě, a v druhé fázi dochází k výběru z navržených kandidátů, který provádí vláda, jež po schválení kandidátů navržených ministrem spravedlnosti, rozhodne usnesením o předložení seznamu vybraných kandidátů ke jmenování prezidentu republiky. Ohnisko selekce budoucích soudců lze však spatřovat již ve výběrovém řízení na pozici justičního čekatele probíhajícím u jednotlivých krajských soudů, v kterém je základní podmínkou úspěšné absolvování právnické fakulty na vysoké škole v České republice.⁸³

Již zde je třeba zmínit, že bezprostředně předcházející text se dotýká jednoho ze sporných momentů použitého příkladu P. Langer proti prezidentovi České republiky, a sice otázky, zda v případě jmenování soudců prezident jedná na návrh či bez návrhu. Podrobněji bude o této problematice pojednáno níže.

---

⁸¹ KOCOUREK, Jirí. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech...*, s. 224.

⁸² Tamtéž

⁸³ KLÍMA, Karel et al.: *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 742-743.

Za zakončení uvedeného procesu se považuje samotné slavnostní jmenování prezidentem, jež je uskutečňováno v ceremoniálním duchu a probíhá písemnou formou prostřednictvím dekretu prezidenta republiky, který je kandidátu předán.⁸⁴ Vzhledem k tomu, že rozhodnutí prezidenta, jímž jmenuje soudce, je jeho kontrasignovanou pravomocí, nese odpovědnost za toto rozhodnutí vláda jako celek, neboť Ústava ČR k platnosti takového rozhodnutí vyžaduje spolupodepsání předsedou vlády nebo jím pověřeným členem vlády.⁸⁵

Po průběhu celého procesu jmenování je ovšem pro reálný výkon funkce soudce nutné splnění ještě další, ne pouze symbolické podmínky.⁸⁶ Touto podmínkou je složení slibu do rukou prezidenta⁸⁷, jehož znění formuluje Ústava ČR pouze pro soudce Ústavního soudu v čl. 85 odst. 2, a to následovně: „*Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně.*“ O slibu soudců obecných soudů Ústava ČR mlčí, avšak jeho znění lze nalézt v § 62 odst. 1 zákona o soudech a soudcích: „*Slibuji na svou čest a svědomí, že se budu řídit právním řádem České republiky, že jej budu vykládat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a že v souladu s ním budu rozhodovat nezávisle, nestranně a spravedlivě.*“ Slib musí být učiněn bezvýhradně, jinak se na soudce hledí, jako by jmenován nebyl. Stejně tak v případě odmítnutí slibu.⁸⁸

Posledním krokem, jenž vede k završení celého procesu ustanovování soudce do funkce v České republice je jeho přidělení k určitému okresnímu soudu, které, na základě jeho předchozího souhlasu, učiní ministr spravedlnosti. Výjimečně je přípustné i přidělení ke krajskému, vrchnímu či Nejvyššímu soudu v závislosti na délce právnícké činnosti.⁸⁹ Za povšimnutí jistě stojí i fakt, že soudce nelze přidělit

---

⁸⁴ KLÍMA, Karel et al.: *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 743.

⁸⁵ čl. 63 odst. 3 a 4 Ústavy ČR

⁸⁶ § 62 odst. 1 zákona o soudech a soudcích

⁸⁷ § 62 odst. 3 zákona o soudech a soudcích

⁸⁸ § 62 odst. 4 zákona o soudech a soudcích

⁸⁹ § 67 odst. 1 zákona o soudech a soudcích

k pobočce soudu, protože je vyžadováno přidělení k soudu a nikoliv k jeho konkrétnímu pracovišti.⁹⁰

Na tomto místě bych ještě ráda zmínila, že existuje odlišnost mezi jmenováním soudců Ústavního soudu a soudců obecných soudů. Jednak je jmenování soudců Ústavního soudu prezidentem republiky řazeno do jeho pravomocí, jež nepodléhají kontrasignaci předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády⁹¹ a jednak tyto soudce jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu,⁹² což ani v jednom případě neplatí pro proces jmenování soudců obecných soudů. Další odlišnost lze spatřovat v tom, že soudci Ústavního soudu jsou jmenováni na dobu 10 let,⁹³ tedy na dobu určitou. Stejně tak požadavky na osobu soudce Ústavního soudu jsou v některých bodech jiné, což vyplývá z čl. 84 odst. 3 Ústavy ČR, který stanoví, že soudcem Ústavního soudu může být jmenován pouze bezúhonný občan, jenž je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně 10 let činný v právnickém povolání.

Osobně se domnívám, že celý tento proces vedoucí ke jmenování fyzické osoby soudcem je velmi náročný. Zcela jistě stojí velké úsilí, po učinění prvního kroku, kdy se nejčastěji čerstvý absolvent právnické fakulty přihlásí do výběrového řízení na pozici justičního čekatele, absolvování celého tříletého čekatelského období. Myslím, že za obrovský úspěch se dá považovat už jeho umístění mezi tyto čekatele, neboť konkurence je v dnešní době skutečně velmi silná. Stejně tak průběh přípravné služby a následné složení justiční zkoušky dle mého názoru vyžaduje mj. dostatek píle a samostudia. Nejspíš by bylo naprosto zcestné předpokládat, že po celé této anabázi a „vytouženém“ zakončení v podobě jmenování soudcem všechna námaha a úsilí končí, neboť profese soudce je naprosto jednoznačně hodnocena jako jedno z nejzodpovědnějších povolání vůbec. Myslím, že svým způsobem se tato profese dá považovat za jisté poslání, neboť soudce v mnohých případech zjednodušeně řečeno rozhoduje o životě lidí (samozřejmě v rámci

---

⁹⁰ KOCOUREK, Jiří. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech...*, s. 247.

⁹¹ čl. 62 písm. e) Ústavy ČR

⁹² čl. 84 odst. 2 Ústavy ČR

⁹³ čl. 84 odst. 1 Ústavy ČR

právních předpisů), a proto ji zcela určitě nemůže vykonávat každý a je tedy naprosto oprávněné podrobovat tyto uchazeče náročným zkouškám.

4. Kauza P. Langer proti prezidentovi České republiky

Již výše jsem v souvislosti se zákonnou podmínkou dosažení stanoveného věku jako předpokladu pro vznik funkce soudce uvedla příčinu předmětné kauzy. V této kapitole přiblížím její průběh. Kapitola vychází převážně z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu⁹⁴ (dále jen NSS), neboť právě v nich jsou mj. rozebrána nejpodrobněji jednotlivá podání účastníků sporu a formulovány, pro následné právní diskuze, nejinspirativnější právní stanoviska a názory.

4. 1 Role Ústavního soudu

V této kauze nelze nechat bez povšimnutí roli Ústavního soudu. Kromě P. Langer a i někteří další z nejmenovaných uchazečů podali ústavní stížnosti. Jejich řešení však není zcela známo. Pravděpodobně byly Ústavním soudem odmítnuty jako nepřípustné, neboť nebyly vyčerpány právní prostředky k ochraně práv poskytnuté zákonem.⁹⁵ Tomu by odpovídal postup Ústavního soudu v případě P. Langer (viz dále).

P. Langer se svým podáním Ústavnímu soudu domáhal toho, aby soud prezidentu republiky zakázal pokračovat v porušování práva stěžovatele spočívajícího především v právu na rovný přístup k voleným a jiným veřejným funkcím a v právu na projednání věcí bez zbytečných průtahů. Toto řízení bylo usnesením Ústavního soudu⁹⁶ přerušeno.⁹⁷

Jakmile NSS vydal rozsudek ze dne 27. 4. 2006, č. j. 4 Aps 3/2005 – 37, byla stížnost P. Langer usnesením Ústavního soudu⁹⁸ odmítnuta. Argumentem pro odmítnutí stížnosti byla skutečnost, že správní žalobu stěžovatele bude po zrušujícím rozsudku NSS projednávat po věcné stránce Městský soud v Praze a tudíž Ústavní soud dospěl k závěru, že stěžovatel má příležitost domáhat se ochrany svých práv v pokračujícím řízení. V momentě, kdy by konečné rozhodnutí správních soudů o merit

---

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 – 35; Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č.j. 4 Ans 9/2007 - 197

⁹⁵ SLÁDEČEK, V. Prezident republiky a soudní moc: Ustanovování soudců. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 113.

⁹⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 282/05

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č.j. 4 Ans 9/2007 - 197

⁹⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 282/05

věci narušilo ústavně zaručená práva stěžovatele, může být východiskem pro jejich ochranu právě podání ústavní stížnosti k Ústavnímu soudu.⁹⁹

Pokud bych přijala za přípustné přezkoumávat akt prezidenta republiky soudem, považuji shora uvedený názor Ústavního soudu za správný. Stěžovatel se tak dle něho může domáhat ochrany svých práv v následném řízení a až v situaci, kdy by došlo rozhodnutím správních soudů k narušení ústavně zaručených práv stěžovatele, může se obrátit na Ústavní soud s ústavní stížností. Ústavní soud slouží jako poslední možnost ochrany práv, a to až po vyčerpání všech dostupných zákonných procesních prostředků.¹⁰⁰ Pokud bych považovala za správné, že prezidentské akty nejsou přezkoumatelné soudem, bylo by pak zřejmě nutné přijmout také takový názor, který s ohledem na zachování práva na soudní ochranu připouští možnost obrátit se s ústavní stížností na Ústavní soud jako na soud I. instance.¹⁰¹ O přezkoumatelnosti aktu prezidenta republiky o jmenování soudce však bude blíže pojednáno v následující kapitole.

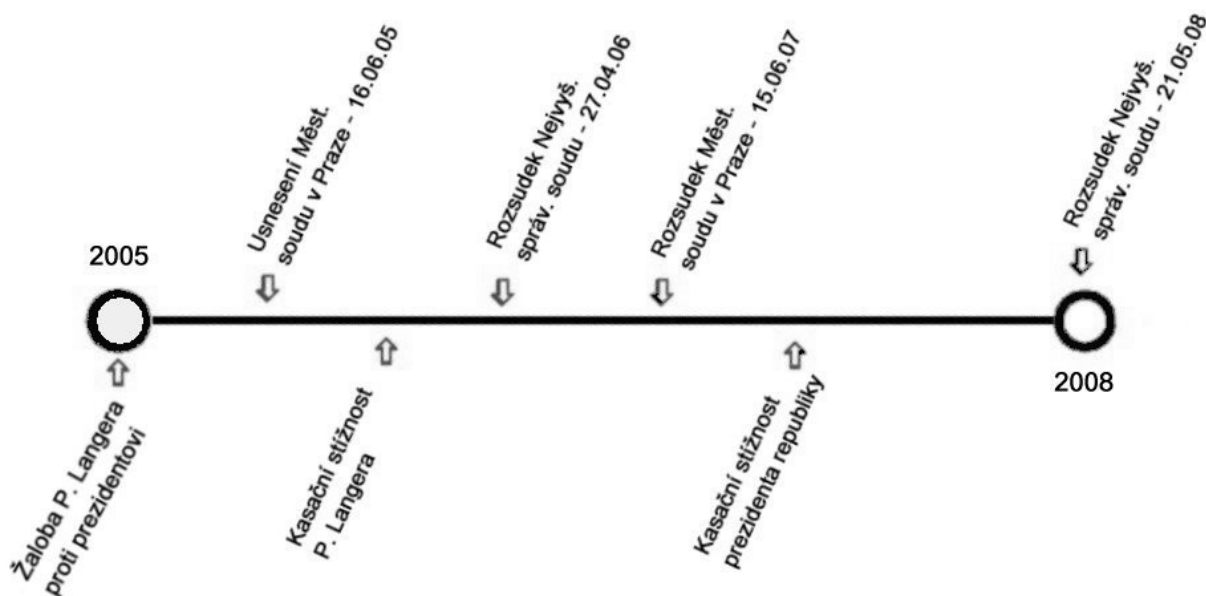
⁹⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 282/05

¹⁰⁰ § 72 odst. 3 a § 75 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰¹ § 75 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů

4. 2 Průběh předmětné kauzy - jednotlivá podání stran a rozhodnutí soudů

Pro přehlednost níže uvádím zjednodušenou časovou osu jednotlivých podání a rozhodnutí týkajících se této kauzy.

Časová osa řešení sporu

Myslím si, že pro hlubší proniknutí do problematiky je vhodné uvést alespoň stručný výčet jednotlivých právních kroků, jež byly v kauze učiněny, neboť tak lze snáze pochopit argumentaci jednotlivých stran sporu. Stejně důležité je samozřejmě uvést i stanoviska a rozhodnutí dotčených soudů.

Nejde mi o podrobné popsání konkrétních podání a rozhodnutí, zaměřím se pouze na některé důležité body, jež rozpoutaly diskuzi v odborných právnických kruzích, a kterým budu věnovat pozornost v další kapitole.

4. 2. 1 Úkony P. Langerera a prezidenta republiky

A. P. Langer podal žalobu proti nečinnosti prezidenta, eventuálně proti rozhodnutí prezidenta, eventuálně na ochranu proti nezákonnému zásahu prezidenta. V petitu žaloby P. Langer navrhl, „aby soud po

*provedeném řízení žalovanému uložil povinnost vydat rozhodnutí ve věci jmenování žalobce soudcem ve lhůtě, kterou žalobce ponechal na úvaze soudu, eventuálně rozhodnutí žalovaného o nejmenování žalobcem soudcem zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, eventuálně žalovanému zakázal, aby pokračoval v porušování žalobcových práv s tím, že ve vztahu k žalobci přestane přistupovat nerovným přístupem z důvodu jeho věku.*¹⁰²

B. Proti usnesení Městského soudu v Praze¹⁰³ podal P. Langer kasační stížnost, ve které zdůraznil, že jeho námitky se týkaly zejména porušení veřejného subjektivního práva na zákaz diskriminace (čl. 1, čl. 3 odst. 1 LZPS), na rovné podmínky přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím (čl. 21 odst. 4 LZPS; čl. 25 písm. c) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech) a na projednání věci bez zbytečných průtahů (čl. 38 odst. 2 LZPS).¹⁰⁴

C. Prezident republiky podal proti rozsudku Městského soudu v Praze¹⁰⁵ kasační stížnost, přičemž kasační námitky byly rozpracovány ve dvou podáních. První podání obsahovalo tvrzení, že prezident republiky vnímá rozsudek Městského soudu jako závažný zásah do svých kompetencí, neboť jmenování soudců prezidentem republiky nemůže být přezkoumáno ze strany moci soudní. Pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce je založena Ústavou ČR, přičemž stanovení podmínek pro přístup k funkci zákonem má pouze podpůrný charakter, který nemůže tuto pravomoc nijak omezit. Za důležité pokládal i zdůraznění, že vláda tímto počinem, kdy zasílá seznamy vhodných kandidátů na funkci soudce, plní pouze pomocnou roli při výběru kandidátů, a tudíž se nejedná o žádné závazné návrhy a je tedy čistě na volné úvaze prezidenta republiky zda soudce do funkce jmenuje. Za zcela bezpředmětnou pokládá prezident republiky i otázku „kdy“ případně soudce jmenovat, protože zde

---

¹⁰² Žaloba P. Langer k Městskému soudu v Praze, čerpáno z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹⁰³ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 6. 2005, č.j. 5 Ca 148/2005-9

¹⁰⁴ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 6. 2005, č.j. 5 Ca 148/2005-9, čerpáno z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹⁰⁵ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2007, č.j. 5 Ca 127/2006-122

nemůže jít o (správní) řízení, na něž by bylo možné vztáhnout běh takových lhůt.¹⁰⁶

D. V druhém podání rozpracoval prezident republiky své stanovisko do několika bodů. Mimo jiné uvedl, že usnesení vlády, kterým se doporučuje předsedovi vlády, aby spolupodepsal rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování kandidátů soudci, není právním úkonem, kterým se zahajuje jakékoliv správní řízení, neboť jde o pouhé interní, právně nezávazné doporučení. Dále zdůraznil, že pokud by bylo odmítnutí prezidenta jmenovat soudce z důvodu nízkého věku chápáno jako diskriminace z důvodu věku, pak je zcela jistě diskriminační také ustanovení čl. X písm. b) zákona č. 192/2003 Sb., které stanoví výjimku pro justiční čekatelé mladší 30 let, jež ke dni účinnosti tohoto zákona byli v přípravné službě. V poslední kasační námitce označil prezident republiky rozsudek Městského soudu v Praze za jiný zásah orgánu veřejné moci, kterým bylo porušeno základní právo občana Václava Klause, zaručené ústavním pořádkem, proti kterému je přípustná ústavní stížnost, neboť napadený rozsudek brání občanu Václavu Klausovi ve výkonu ústavní pravomoci prezidenta republiky.¹⁰⁷

4. 2. 2 Usnesení a rozhodnutí soudů

A. Usnesení Městského soudu v Praze¹⁰⁸ žalobu odmítlo s poukazem na § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť nebyla splněna pravomoc soudu podle § 2 a § 4 s. ř. s., což je považováno za neodstranitelný nedostatek řízení. V odůvodnění Městský soud uvedl, že akt prezidenta republiky není rozhodnutím o veřejném subjektivním právu uchazeče, neboť postup výběru kandidátů na soudce není založen na principu rozhodování o veřejném subjektivním právu fyzické osoby, ale na principu výběru uchazečů a ze zákona předvídatelně vyplývá, že i při splnění podmínek ke jmenování nemusí dojít a žádný zákon nezakládá právo domáhat se jmenování soudem, a tudíž zde není dána pravomoc soudu k přezkoumání takového úkonu. Dále uvedl, že nemůže jít ani o nezákonný zásah,

---

¹⁰⁶ Kasační stížnost prezidenta republiky, čerpáno z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č.j. 4 Ans 9/2007-197

¹⁰⁷ Tamtéž

¹⁰⁸ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 6. 2005, č.j. 5 Ca 148/2005-9

protože za ten se považuje správní činnost, kdy veřejná správa aktivními úkony zasahuje do právních poměrů osob a omezuje je v jejich právech, z čehož vyplývá, že pokud neexistuje nárok na jmenování soudcem, nelze chápat nejmenování jako aktivní úkon. Stejně tak není možné namítat nečinnost prezidenta, neboť pokud zde není právo ve smyslu nároku na jmenování, nemůže P. Langer svým vlastním návrhem zahájit řízení.¹⁰⁹

B. Rozsudek NSS¹¹⁰ má velmi rozsáhlé odůvodnění, ve kterém se NSS podrobně vypořádal s kasační stížností P. Langera, kterou shledal důvodnou. Dle názoru NSS je pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce realizovaná ve formě správního úkonu, neboť prezident republiky vystupuje jako správní úřad tam, kde je výkon dané pravomoci vázán zákonem a kde jeho rozhodnutí při výkonu této pravomoci zasahuje do veřejných subjektivních práv konkrétních osob. Ve správním soudnictví tedy nejde o přezkoumání ústavní pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce, ale o přezkum naplnění zákonných předpokladů stanovených zákonem o soudech a soudcích.¹¹¹ „*Odmítnutí soudu zabývat se takovým „rozhodováním“ by v konkrétním případě představovalo denogatio iustitiae.*“¹¹² NSS se dále ztotožnil se závěrem Městského soudu v Praze, že žádným zákonem není založen nárok justičního čekatele být prezidentem republiky jmenován soudcem. Nelze však ze soudní ochrany vyloučit přezkoumání „rozhodnutí“, týkajících se základních práv a svobod, jež P. Langer ve své kasační stížnosti namítal (viz kasační stížnost).¹¹³ Proto NSS napadené usnesení Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, přičemž jej zavázal právním názorem jím vysloveným ve zrušujícím rozsudku.¹¹⁴

C. Městský soud poté vydal rozsudek¹¹⁵, v němž shledal nezákonnou nečinnost prezidenta a uložil mu ve lhůtě 6 měsíců od právní moci rozsudku rozhodnout. Dovedil, že má – li rozhodování prezidenta republiky, jehož prostřednictvím realizuje pravomoc jmenovat soudce,

¹⁰⁹ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 6. 2005, č.j. 5 Ca 148/2005 – 9, čerpáno z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹¹¹ Tamtéž

¹¹² Tamtéž

¹¹³ Tamtéž

¹¹⁴ Tamtéž

¹¹⁵ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2007, č.j. 5 Ca 127/2006-122

povahu správního aktu, pak má prezident povinnost o návrhu na jmenování justičního čekatele soudcem rozhodnout. Za rozhodnutí se považuje buď navrženého kandidáta do funkce jmenovat, nebo jeho jmenování výslovně odmítnout, přičemž je nutné uvést důvody tohoto odmítnutí.¹¹⁶

D. Posledním soudním rozhodnutím v předmětné kauze se stal rozsudek NSS¹¹⁷, který je taktéž velmi rozsáhlý a jeho odůvodnění považuji za značně propracované. NSS se v něm podrobně věnuje různým otázkám, týkajícím se nejen přípustnosti přezkumu jmenovacích aktů prezidenta republiky, ale taktéž obsahu pravomoci prezidenta republiky při jmenování soudců, nečinnosti prezidenta republiky, i dalším jeho věcným námitkám.

Pro účely mé diplomové práce se jeví nejvhodnějším zaměřit se na tomto místě pouze na zákonné a ústavní aspekty přípustnosti přezkumu jmenovacích aktů prezidenta republiky. NSS dovedl, že kasační stížnost prezidenta republiky důvodná není. Prezident ve svých kasačních námitkách zaměřil opětně pozornost na otázku přezkoumatelnosti jmenovacích aktů prezidenta republiky ve správním soudnictví, nikoliv na věcnou stránku sporu, a tudíž v tomto směru byl nucen NSS odkázat prezidenta na odůvodnění svého dřívějšího rozsudku. Přesto ale k tomuto uvedl několik poznámek. Rozsah přezkumné pravomoci soudů ve správním soudnictví vymezuje § 2 a § 4 s. ř. s.. Obecně lze konstatovat, že zákonná definice tedy obsahuje 3 pojmové prvky, které musí být naplněny kumulativně: 1) jedná se o „správní orgán“, pod nějž lze podřadit mj. orgán moci výkonné; 2) tento orgán rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob; 3) toto rozhodování se uskutečňuje v oblasti veřejné správy. Pod tuto definici pak spadají jednání prezidenta v daném sporu, neboť prezident republiky je součástí moci výkonné, v konkrétním případě rozhoduje o právech a povinnostech fyzických osob, když jmenováním do funkce soudce vznikají fyzické osobě práva a povinnosti s výkonem této funkce spojené a toto vrchnostenské

---

¹¹⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2007, č.j. 5 Ca 127/2006-122, čerpáno z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č.j. 4 Ans 9/2007-197

¹¹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č.j. 4 Ans 9/2007-197

rozhodování o jmenování kandidátů do funkcí soudců bude vždy posuzováno jako činnost, která má zákonný rámec a děje se ve veřejném zájmu čili jde o rozhodování v oblasti veřejné správy. Přezkumná pravomoc správních soudů pak nastupuje pokaždé, když jsou dotčena veřejná subjektivní práva fyzických či právnických osob. NSS již ve svém předchozím rozsudku konstatoval, že neexistuje žádné veřejné subjektivní právo na jmenování soudcem, to však neznamena, že v konkrétním případě nemohou být dotčena jiná veřejná subjektivní práva (viz kasační stížnost P. Langer). Bez povšimnutí jistě nemůže zůstat ani ústavní povinnost správních soudů poskytnout ochranu právům, vyplývající z čl. 36 odst. 2 LZPS. NSS nakonec konstatoval, že přezkum aktů prezidenta republiky není vyloučen z rozhodování ve správním soudnictví.¹¹⁸

---

¹¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č.j. 4 Ans 9/2007-197

5. Diskutované problémy v souvislosti s procesem jmenování soudců v České republice

Již ve třetí kapitole bylo nastíněno, že celý postup při jmenování soudců do funkce prezidentem republiky nezpůsobil dlouhou dobu žádné komplikace. Dá se říci, že míval plynulý průběh a nestávalo se příliš často, že by prezident republiky někoho z navržených kandidátů na funkci soudce nejmenoval. V důsledku popsané konfliktní situace, která nastala v roce 2005 ale vyvstalo na povrch několik sporných bodů, které rozvířily vlnu spekulací, jak má být resp. jak může být nastalá situace řešena. Proto budu v této kapitole věnovat prostor vybraným diskutovaným otázkám, které si jistě zaslouží pozornost.

5. 1 Jaká je povaha právního aktu jmenování soudců?

Velmi problematickou otázkou se stala právě povaha aktu prezidenta republiky, jímž jmenuje kandidáty do funkce soudce, přestože právní povaha rozhodnutí a jiných aktů prezidenta České republiky nebývala v ohnisku pozornosti právní teorie.

Dle Pavlíčka je třeba v souladu s Ústavou ČR rozlišovat akty prezidenta republiky na rozhodnutí, jiné právní akty a politické akty, přičemž za rozhodnutí považuje i zásah prezidenta republiky do moci soudní v podobě jmenování soudců.¹¹⁹ Tomuto koresponduje i názor NSS, který se ve svém rozsudku vyjádřil, že z ustanovení čl. 63 Ústavy ČR vyplývá, že akt jmenování je „rozhodnutím“ prezidenta republiky.¹²⁰

Odborné autority a soudy se dále rozcházejí v názoru, zda se v případě aktu jmenování soudců jedná o ústavní či správní akt.

V. Pavlíček se k této otázce vyjádřil následovně: *„Akty prezidenta republiky, kterými uskutečňuje své pravomoci obsažené v Ústavě ČR a v dalších zákonech nebo jež vyplývají z norem mezinárodního práva, mají různý obsah, formu, právní náležitosti i důsledky. Pro povahu rozhodnutí je tedy určující jeho postavení hlavy státu (čl. 54 odst. 1*

---

¹¹⁹ PAVLÍČEK, V. Prerogativy nebo správní akty prezidenta republiky?. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR. 1.* vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 145.

¹²⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

Ústavy) jako původce takových aktů. Ve své funkci hlavy státu vystupuje jako reprezentant původní, originální moci státu, představitel suverenity státu. Jen ústavní předpis může ukládat hlavě státu povinnosti, tedy i náležitosti, jimiž musí opatřit svá rozhodnutí [...]. Jeho akty jsou ústavními akty, jejichž obsah a forma vyplývá z ústavních předpisů a odlišuje se od správních aktů, zákonodárných aktů nebo aktů soudních.“¹²¹

Došel tedy k závěru, že je nelze považovat za správní akty a hlavu státu nelze označovat za správní orgán.¹²² K náležitostem rozhodnutí prezidenta republiky uvedl, že jsou zpravidla stanoveny v Ústavě ČR a zákon takové náležitosti určuje tehdy, pokud to vyplývá z Ústavy ČR. Vzhledem k tomu, že pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce stanoví čl. 63 Ústavy ČR, je obligatorní náležitostí tohoto aktu kontrasignace, bez níž by rozhodnutí, byť podepsaná prezidentem republiky, byla neplatná. Zároveň podotýká, že z požadavku kontrasignace jednoznačně plyne písemná forma aktu.¹²³

Vyslovený názor V. Pavlíčka se týká veškerých aktů prezidenta republiky, takže lze logicky vydedukovat, že právě diskutovaná pravomoc prezidenta republiky je jím vnímána jako ústavní akt. Stejně tak vnímá povahu tohoto aktu L. Matoušek, když říká, že jde o akt ústavní, nikoli o akt správní.¹²⁴

V. Sládeček se k tomuto taktéž vyjádřil a domnívá se, že všechny rozhodovací akty prezidenta republiky, které nevyplývají z Ústavy ČR a jsou založeny pouze na ustanovení obyčejného zákona, mají povahu aktů správních a pravomoci prezidenta republiky výslovně založené Ústavou ČR lze považovat za akty ústavního charakteru.¹²⁵

Oproti tomu stojí argumentace NSS, který vyslovil: *„Prezident republiky je v našich podmínkách součástí moci výkonné, přičemž v rámci pravomoci prezidenta republiky vymezených Ústavou je možno, ale současně i nutno, lišit ty pravomoci, které mají povahu a realizují se ve*

---

¹²¹ PAVLÍČEK, V. Prerogativy nebo správní akty..., s. 144-145.

¹²² Tamtéž, s. 145.

¹²³ Tamtéž, s. 146.

¹²⁴ MATOUŠEK, L. Nad některými rozhodnutími soudní moci ve věci jmenování soudců prezidentem republiky. *Správní právo*, 2008, s. 44-45.

¹²⁵ SLÁDEČEK, V. Prezident republiky a soudní moc: Ustanovení soudců. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta ...*, s. 119.

formě správních úkonů (úkonů v oblasti veřejné správy) a odpovídají postavení prezidenta republiky jako „správního úřadu“ sui generis, a ty pravomoci, které mají povahu a realizují se ve formě ústavních aktů a odpovídají postavení prezidenta jako „ústavního činitele“. V posuzované věci (pravomoc jmenovat soudce) se podle názoru Nejvyššího správního soudu jedná o pravomoc prezidenta republiky, jejíž realizace má povahu i formu správních úkonů [...] Prezident republiky vystupuje jako správní úřad tam, kde jsou současně splněny dvě podmínky, a to, kdy výkon dané pravomoci je vázán zákonem a dále, kdy jeho rozhodnutí při výkonu takové pravomoci zasahuje do veřejných subjektivních práv konkrétních osob.“¹²⁶ Pod tuto definici pak podřadil daný spor. „Výkonem pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce se tak nepochybně aplikuje hmotněprávní úprava předmětných předpokladů, resp. podmínek, pro jmenování soudce ze zákona o sodech a soudcích, přičemž se při této autoritativní aplikaci veřejného objektivního práva zasahuje do veřejných subjektivních práv justičních čekatelů, navržených prezidentu republiky ke jmenování do funkce soudce.“¹²⁷

Já osobně se po nastudování dostupných článků a publikací kloním k názoru, že se jedná o akt ústavní. Mám za to, a plně se tím pádem ztotožňuji s názorem V. Sládečka¹²⁸, že rozhodovací akty prezidenta republiky, které jsou založeny pouze na ustanovení obyčejného zákona a nevyplývají tedy z Ústavy ČR, mají povahu aktů správních. Naopak pravomoci prezidenta republiky explicitně založené Ústavou ČR – bez ohledu na požadavek kontrasignace – lze považovat za akty ústavní. A vzhledem k tomu, že diskutovaná pravomoc prezidenta republiky jednoznačně plyne z čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavy ČR, dospěla jsem k již výše vyjádřenému závěru, že povaha aktu jmenování soudce má ústavní charakter.

---

¹²⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹²⁷ Tamtéž

¹²⁸ SLÁDEČEK, V. Prezident republiky a soudní moc: Ustanovení soudců. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta ...*, s. 119.

5. 2 Je akt jmenování soudce přezkoumatelný soudem?

Další otázkou, která se objevila v souvislosti s kauzou P. Langer a je, zda se považuje za přípustné, aby byly akty prezidenta republiky týkající se nejen jmenování soudců přezkoumatelné orgány moci soudní.

V tomto ohledu je dle mého vhodné zmínit názor V. Pavlíčka, podle něhož *„prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný a je hlavou státu, proto mu nemohou být zákonem či jiným předpisem nižší právní síly než ústavní zákon ukládány žádné povinnosti. Prezidentu mohou být poskytnuty pouze další pravomoci podle čl. 63 odst. 2 Ústavy, které nejsou v Ústavě uvedeny, stanoví-li tak zákon. Jmenovací a odvolávací akty hlavy státu nemohou být přezkoumatelné obecnými soudy, neboť by se to přičilo jeho postavení hlavy státu a materiálně by to vyvolávalo právní chaos místo právní jistoty v ústavních vztazích.“*¹²⁹

V. Šimíček se s tím vysloveným názorem neztotožňuje a domnívá se, že neodpovědnost prezidenta je třeba vnímat ve smyslu osobním (zejména trestněprávním) a nikoliv funkčním, a proto tedy z ústavní garance neodpovědnosti prezidenta z výkonu své funkce nelze bez dalšího dovodit nepřezkoumatelnost jím vydaných aktů.¹³⁰ K odpovědnosti prezidenta dále uvádí, že je nutné rozlišit, zda jde o rozhodnutí, která podléhají kontrasignaci a která jí nepodléhají, neboť u těch prvních, podléhajících kontrasignaci je za ně odpovědná vláda. V. Šimíček v tomto smyslu zmiňuje názor vyslovený F. Weyrem, který tvrdí, že *„akty, k jejichž platnosti je třeba souhlasného projevu dvou samostatných činitelů, tj. hlavy státu a kontrasignující vlády, pocházejí pouze od jednoho, tj. od hlavy státu, ačkoliv se stejným oprávněním mohlo by býti tvrzeno, že pocházejí (normativně) od druhého orgánu, tj. od vlády. Je jasné, že v takových případech možno mluvit i o novém orgánu, složeném z dvou orgánů dílčích. Není příčiny – snad kromě té, která plyne ze zmíněné povšechné monarchistické tendence pravovědy – nepřipustiti v takových případech stížnost k nejvyššímu správnímu soudu proti tomu či onomu*

---

¹²⁹ PAVLÍČEK, V.: Jmenovací a odvolávací pravomoci prezidenta republiky. Čerpáno z ŠIMÍČEK, V. Neodpovědnost prezidenta republiky a soudní přezkum některých jeho aktů. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 158.

¹³⁰ ŠIMÍČEK, V. Neodpovědnost prezidenta republiky a soudní přezkum ..., s. 160-161.

*dílčímu orgánu. Že by stížnost proti aktu prezidenta republiky překážela instituce jeho politické a trestní neodpovědnosti, nelze tvrditi, poněvadž zde, tj. při vydávání správních aktů, nejde ani o politickou, ani o trestní odpovědnost.*¹³¹

Sám V. Šimíček má za to, že akty prezidenta republiky lze soudně přezkoumat jen v případech výkonu jeho pravomocí, když se jedná o vydávání rozhodnutí, tedy individuálních a závazných právních aktů. Jelikož však soudní přezkoumatelnost rozhodnutí prezidenta republiky nestaví výslovně právní řád, je možné ji dovodit především z čl. 4 Ústavy ČR, podle něhož základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci. Z tohoto Šimíček vyvozuje, že pro soudní přezkum rozhodnutí prezidenta není relevantní, zda se jedná o kontrasignované či nekontrasignované rozhodnutí, ale výhradně jejich způsobilost zasáhnout sféru práv nebo svobod dotčeného subjektu. Podporu svého tvrzení dále vyvozuje z čl. 36 odst. 1 a 2 LZPS, kdy se každý může domáhat soudní ochrany v případě dotčení na svých právech, přičemž u dotčení na základních právech rozhodnutím orgánu veřejné správy nesmí být soudní přezkum vyloučen.¹³² Tímto postojem tak V. Šimíček zaujímá zcela opačný názor od NSS, který rozhodující kritérium vidí v povaze aktu a postavení prezidenta (viz výše), a taktéž považuje za nepřilíš přesvědčivý názor V. Sládečka založený na odlišení pravomocí prezidenta plynoucí přímo z Ústavy ČR (tedy jde o rozhodovací akt ústavní povahy) a pravomoci založené obyčejným zákonem (v tomto případě jde o rozhodovací akt správní povahy).¹³³

V souvislosti s nejmenováním do funkce, což lze vztáhnout na kauzu P. Langeru uvedl V. Šimíček následující: *„Soudní přezkum takovýchto rozhodnutí by samozřejmě měl být velmi restriktivně pojatý a v zásadě omezený na zabránění libovůle ze strany prezidenta, na garanci racionality jeho rozhodování a na ochranu jiných ústavních hodnot (např. zákaz zneužití práva).*¹³⁴

---

¹³¹ WEYR, F.: Československé právo ústavní, Praha, 1937, str. 191. Čerpáno z ŠIMÍČEK, V. Neodpovědnost prezidenta republiky a soudní přezkum ..., s. 161.

¹³² ŠIMÍČEK, V. Neodpovědnost prezidenta republiky a soudní přezkum ..., s. 162-163.

¹³³ Tamtéž, s. 164.

¹³⁴ Tamtéž

S Šimíčkovým kritériem vyjádřil souhlas i J. Wintř, avšak má za to, že možnost soudního přezkumu takových jmenovacích aktů prezidenta se významně zužuje pouze na případy domnělé protiústavnosti a řízení před Ústavním soudem jako soudním orgánem ochrany ústavnosti, neboť jmenování představitelů celé jedné větve státní moci považuje bezesporu za otázku ústavní. V našem konkrétním případě s P. Langerem předpokládá, že právní cestou by bylo podání ústavní stížnosti na jiný zásah orgánu veřejné moci, neboť dle jeho mínění nemá prezident povinnost vydat „rozhodnutí o nejmenování“. Takováto ústavní stížnost by pak měla vést k vydání nálezu Ústavního soudu, který by konstatoval, že systematickým nejmenováním určité skupiny kandidátů soudci bylo porušeno základní právo na rovné podmínky přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím, a zakázal by prezidentovi republiky, aby v tomto porušování pokračoval. Opětně by však šlo o morální apel jako u současného postupu správních soudů, který nelze jakkoliv vynutit.¹³⁵

Dalším zastáncem soudního přezkumu aktů prezidenta republiky Ústavním soudem je i Z. Koudelka, který tvrdí, že správní soudnictví není určeno k přezkumu aktů prezidenta, neboť mu chybí mocenská možnost výkonu jeho rozhodnutí. Ústavní soud má větší možnosti kontroly hlavy státu než jiné soudy, a tudíž pokud bude někdo napadat neústavnost aktů prezidenta s tím, že byla dotčena jeho ústavně zaručená základní práva, včetně práva na přístup k veřejným funkcím, má možnost obrátit se na Ústavní soud s ústavní stížností. Situaci, kdy Ústavní soud odmítl¹³⁶ ústavní stížnost v kauze P. Langera pro předčasnost, pak Z. Koudelka považuje za projev možnosti se dané věci zbavit, neboť se meritorně věci nezabýval.¹³⁷

Skepticky se k možnosti přezkumu aktu prezidenta republiky týkající se (ne)jmenování soudcem prostřednictvím Ústavního soudu staví V. Sládeček, který tvrdí, že když neexistuje subjektivní veřejné právo na jmenování do funkce soudce, nelze uvažovat o zásahu do ústavně zaručených práv. K čl. 21 odst. 4 LZPS uvedl, že toto ustanovení nehovoří

---

¹³⁵ WINTŘ, J. Smí prezident republiky nejmenovat způsobilého kandidáta soudcem?. *Jurisprudence*, 2008, č. 6, s. 44 – 45.

¹³⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 282/05

¹³⁷ KOUDELKA, Z. Soudní kontrola aktů prezidenta republiky. *Právník*, 2008, č. 10, s. 1079 - 1080.

o právu, ale o rovných podmínkách přístupu k funkcím, což je třeba vnímat jako rovnost v možnosti se ucházet o funkci a nikoliv jako „automatický“ nárok na funkci.¹³⁸

Pro úplnost je třeba ještě uvést stanovisko NSS, jež bylo zmíněno již v předchozí kapitole, kdy NSS dovedl, že akty prezidenta republiky o nejmenování kandidátů soudci jsou přezkoumatelné ve správním soudnictví, přičemž zdůraznil, že nejde o přezkoumání ústavní pravomoci prezidenta republiky jmenovat soudce jako takové, ale o přezkoumání naplnění zákonných limitů, které jsou pro výkon funkce soudce dány zákonem o soudech a soudcích.¹³⁹

Já osobně se neztotožňuji téměř s žádným z uvedených názorů. Domnívám se, že akt prezidenta republiky týkající se jmenování kandidátů do funkce soudce je nepřezkoumatelný jak ve správním, tak v ústavním soudnictví. Osobu prezidenta republiky není možné volat v našem případě k odpovědnosti, neboť je z výkonu své funkce neodpovědný¹⁴⁰ (krom velezrady¹⁴¹). Dle mého názoru je třeba úřad prezidenta republiky považovat za orgán moci výkonné „sui generis“, který v rámci své činnosti vykonává jak správní, tak i ústavní pravomoci. Proto jej nelze považovat za správní úřad, jak bylo v předmětné kauze konstatováno NSS (viz výše). Na základě tohoto jsem tedy dospěla k závěru, že akt prezidenta republiky nemůže být přezkoumán prostřednictvím správních soudů. Dále mám za to, že když neexistuje žádné ústavně zaručené základní právo na jmenování soudcem, nemůže být k rozhodování ve věci P. Langerá povolán ani Ústavní soud. Nicméně problematice nároku na jmenování soudcem a dalším veřejným subjektivním právům budu věnovat pozornost v jedné z dalších podkapitol.

Pokud bych však měla připustit přezkoumatelnost aktů prezidenta republiky soudem, klonila bych se k variantě přezkumu prostřednictvím Ústavního soudu. V tomto ohledu bych souhlasila se zmíněným názorem Z. Koudelky. Domnívám se, že jediným justičním orgánem povolaným

---

¹³⁸ SLÁDEČEK, V. Prezident republiky a soudní moc: Ustanovení soudců. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta ...*, s. 117.

¹³⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹⁴⁰ čl. 54 odst. 3 Ústavy ČR

¹⁴¹ čl. 65 odst. 2 Ústavy ČR

posuzovat výkon prezidentských pravomocí by mohl být případně Ústavní soud.

5. 3 Jde v případě aktu jmenování soudců o rozhodnutí na návrh či bez návrhu?

K dalším odborným debatám vedla taktéž otázka, zda prezident republiky při jmenování soudců jedná na návrh či bez návrhu. Dalo by se shrnout, že v ústavním systému je možné rozlišit několik takovýchto situací. Jde o případy, kdy prezident republiky jedná na návrh jiného ústavního orgánu, či jedná bez takového návrhu, a případy, kdy prezident jedná s kontrasignací předsedy vlády či jiného pověřeného člena vlády, nebo kdy jedná bez této kontrasignace. Kombinace těchto případů bývá běžná, a proto lze uzavřít, že prezident republiky může rozhodnout bez návrhu a s kontrasignací, bez návrhu i bez kontrasignace, na návrh a s kontrasignací a na návrh a bez kontrasignace.¹⁴²

M. Bartoň zastává názor, že pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce spadá do kategorie jednání bez návrhu a s kontrasignací, což opírá nejen o ústavní úpravu v podobě čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavy ČR, ale koresponduje tomu též úprava v zákoně o soudech a soudcích.¹⁴³ Pakliže se v tomto případě jedná o kontrasignované rozhodnutí, je třeba jej vnímat tak, že vláda pouze předkládá seznam čekatelů, jejichž jmenování bude následně kontrasignováno. Tomuto ostatně odpovídá i faktický postup vlády při předkládání těchto seznamů, v kterém se uvádí, že „*vláda doporučuje předsedovi vlády, aby spolupodepsal rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování kandidátů, uvedených v příloze tohoto usnesení, do funkcí soudců.*“¹⁴⁴, čili se o žádném návrhu nehovoří. Dále uvádí, že na ústavně politické vztahy v rámci dohodování určitého kontrasignovaného aktu by nemělo být nahlíženo jako na určitý specifický

---

¹⁴² BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky na návrh a rozhodování s kontrasignací – několik poznámek k rozhodnutí ve věci justičních čekatelů. In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 120 – 121.

¹⁴³ § 63 zákona o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁴ Usnesení vlády ze dne 2. 3. 2005, č. 246, čerpáno z BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky na návrh..., s. 123.

právem regulovaný proces či dokonce správní řízení, neboť o určitý proces by se mohlo jednat pouze v případě jednání na návrh.¹⁴⁵

NSS ve svém rozhodnutí naopak o návrhu hovoří. „*Procedura, která vyúsťuje v předložení **návrhu** na jmenování soudcem prezidentu republiky, zákonem výslovně upravena není [...]. Vlastní **návrh** na jmenování justičního čekatele soudcem je mimo vlastní dispoziční sféru navrhovaného, **návrh** předkládá ministr spravedlnosti nejprve k projednání vládě a po projednání **návrhu** je návrh předkládán prezidentu republiky.*“¹⁴⁶

Pro úplnost je jistě třeba ještě jednou zdůraznit, že ani Ústava ČR, ani zákon o soudech a soudcích, nestanoví, že někdo prezidentovi republiky navrhuje kandidáty na funkci soudce.

S problematikou „návrhu“ vyvstal i další sporný bod, a sice zda v daném případě, kdy ministr spravedlnosti předkládá vládě seznam vhodných kandidátů a vláda z nich vytvoří seznam, kterým doporučuje (prostřednictvím svého usnesení) prezidentovi republiky tyto kandidáty jmenovat a prezident je následně jmenuje do funkce soudce, nebyla zavedena ústavní zvyklost, že se jedná o návrh.

V souvislosti s tím je zřejmé, že NSS ve svém rozhodnutí dospěl k názoru, že procedura, která vede k předložení „návrhu“ na jmenování soudcem prezidentu republiky je záležitostí **zvyklostí** v postupu ministra spravedlnosti, vlády a prezidenta republiky.¹⁴⁷

K tomuto dodává M. Bartoň, že pokud by mělo být rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování soudců vnímáno jako jednání na návrh jiného ústavního orgánu, bylo by nutné toto opřít o argumentaci, že jmenování soudních čekatelů na návrh vlády se stalo ústavní zvyklostí, neboť by jinak šlo o výklad Ústavy ČR, který je v rozporu s jejím zněním. Při takovém úhlu pohledu by tedy pak šlo o pravomoc prezidenta republiky, kdy jedná na návrh a s kontrasignací.¹⁴⁸

Můj názor se v tomto ohledu kryje s vyjádřením M. Bartoně. Domnívám se, že když žádný právní předpis, zabývající se jmenováním

---

¹⁴⁵ BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky na návrh..., s. 122.

¹⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹⁴⁷ Tamtéž

¹⁴⁸ BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky na návrh..., s. 125.

soudců ve svém znění nehovoří o „návrhu“ kandidátů na soudce, není možné tento podnět vlády za návrh považovat. Stejně tak mám za to, že nebyla zavedena žádná ústavní zvyklost, díky níž by bylo možné hodnotit jmenování soudců prezidentem za rozhodnutí o návrhu, když vláda ve svých usneseních, kterými předkládá seznam kandidátů na soudce, výslovně hovoří o „doporučení“, nikoliv o „návrhu“. Dle mého názoru jde tedy pouze o seznam kandidátů, kteří splňují podmínky pro jmenování do funkce soudce, vyplývající ze zákona.

V souvislosti s tímto se lze zamyslet i nad tím, zda má kandidát na funkci soudce právo obracet se na jakýkoliv soud z důvodu přezkumu aktu prezidenta republiky o (ne)jmenování soudcem, když dle mého názoru v tomto případě neexistuje žádný návrh, o kterém musí být prezidentem rozhodnuto, a tudíž mi v tomto směru není jasná případná žalobní legitimace daného kandidáta.

Zde bych ještě ráda zmínila otázku odůvodnění aktů prezidenta republiky. Platný správní řád stanoví, že rozhodnutí vydaná v oblasti veřejné správy se nemusí odůvodňovat v případě, kdy je vyhověno návrhu v plném rozsahu. Naopak v případech, kdy dojde buď k částečnému nevyhovění návrhu, stejně jako u rozhodnutí, jimiž se ukládají povinnosti, nebo jimiž se mění či ruší dosavadní právní stav, se odůvodňovat musí. V posuzované věci se NSS k tomuto vyjádřil následovně: *„pokud by se jednalo o rozhodnutí prezidenta republiky, kterým by se vyhovovalo návrhu a navržený justiční čekatel by byl jmenován soudcem, rozhodnutí by odůvodněno být nemuselo, pokud by však šlo o příp. rozhodnutí, jímž byl návrh na jmenování soudcem odmítnut, rozhodnutí by alespoň stručně odůvodněno být mělo.“*¹⁴⁹

Tato argumentace jistě vychází z jeho přesvědčení, že pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce je třeba chápat jako pravomoc vyjádřenou formou správních úkonů, kdy NSS vnímá prezidenta republiky jako správní úřad.¹⁵⁰

Vzhledem k tomu, že již výše jsem zaujala stanovisko, že rozhodnutí prezidenta republiky nepovažuji za správní, nýbrž za ústavní akty, myslím

---

¹⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹⁵⁰ Tamtéž

si, že prezident republiky v žádném z dvou možných způsobů vypořádání se s rozhodnutím nemá povinnost jej odůvodňovat.

5. 4 Existuje nárok na jmenování soudcem?

Posledním bodem, kterým se budu v této kapitole zabývat je, zda existuje právní nárok na jmenování soudcem. Ústava ČR ani zákon o soudech a soudcích v žádném ze svých ustanovení nestanoví, že by za určitých podmínek vznikal nebo existoval právní nárok na jmenování do funkce soudce. Touto problematikou se taktéž zaobíraly soudy v kauze P. Langer a dospěly k závěru, že tento nárok skutečně neexistuje. Toto tvrzení lze jednoznačně opřít o konstatování NSS v jeho prvním rozsudku: *„pravomoc prezidenta republiky jmenovat soudce tak, jak je upravena Ústavou, a stejně zákonné vymezení předpokladů pro funkci soudce v zákoně o soudech a soudcích, nejsou koncipovány způsobem, že by z nich bylo možné dovodit, že uchazeč má nárok na jmenování soudcem.“*¹⁵¹

Vzhledem k tomu, že ani P. Langer toto právo nikdy nenamítal a opětovně to zdůraznil i ve své kasační stížnosti¹⁵², je tedy možné bezesporu uzavřít, že právní nárok na jmenování soudcem není.

Pro komplexnost však považuji za vhodné na tomto místě ještě jednou zmínit, v čem se cítil P. Langer dotčen na svých právech. P. Langer namítal, že se v jeho případě jedná především o porušení veřejného subjektivního práva na zákaz diskriminace, porušení veřejného subjektivního práva na rovné podmínky přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím a porušení veřejného subjektivního práva na projednání věci bez zbytečných průtahů. NSS dospěl k názoru, že ačkoli není žádným zákonem založen nárok justičního čekatele být prezidentem republiky jmenován soudcem, nelze ze soudní ochrany vyloučit přezkoumání „rozhodnutí“, týkajících se těchto základních práv a svobod. Soudní ochrana před jejich porušením pak tedy není limitována tím, že na jmenování soudcem není právní nárok. Z toho vyplývá, že NSS je toho

---

¹⁵¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹⁵² Kasační stížnost P. Langer, čerpáno z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

názoru, že dovolávat se práva nebýt diskriminován je třeba vždy ve spojení s konkrétním právem, vůči němuž by případně k diskriminaci mohlo dojít a to samé lze za tohoto stavu věci aplikovat i na dovolávání se dalších žalobcem namítaných veřejných subjektivních práv.¹⁵³

Já osobně, jak jsem již uzavřela výše, se plně ztotožňuji s názorem soudů i samotného P. Langera, že neexistuje žádný nárok na jmenování soudcem. Ostatně ani v žádné právní normě, týkající se této oblasti nejsou nikde formulovány podmínky vzniku nebo existence takového nároku. Dovolím si však nesouhlasit s postojem, že v posuzované věci došlo ke zkrácení jiných veřejných subjektivních práv. Veřejné subjektivní právo na rovné podmínky přístupu k voleným a jiným veřejným funkcím zůstalo dle mého názoru neporušeno, neboť význam tohoto práva spatřuji v interpretaci, spočívající v rovných šancích pro možnost ucházet se o funkci, což vzhledem k průběhu výše popsaného procesu jmenování soudců bylo jednoznačně u P. Langera zachováno. Veřejné subjektivní právo na projednání věci bez zbytečných průtahů je zakotveno v hlavě V. LZPS s názvem Právo na soudní a jinou právní ochranu. Již z názvu této hlavy LZPS lze dle mého mínění dovodit, že se v takových případech bude jednat o soudní, správní či jiná řízení. Soudy dospěly k závěru, že v případě jmenování soudců půjde o správní řízení, když vnímají tuto pravomoc prezidenta jako realizovanou z titulu správního úřadu. Já mám však za to, že v tomto případě se o žádné správní řízení nejedná (už jen proto, že se domnívám, že jde o akty ústavní a taktéž v tomto směru opět souhlasím s názorem M. Bartoně¹⁵⁴, že na dohodování určitého kontrasignovaného aktu by nemělo být nahlíženo jako na správní řízení, neboť v případě jmenování soudců prezidentem republiky není jednáno na návrh), a tudíž není možné jeho porušení v případě P. Langera namítat. Myslím, že nejobtížnější je vypořádat se v posuzované věci s veřejným subjektivním právem na zákaz diskriminace z důvodu věku. Již výše jsem zmiňovala zakotvení přechodného ustanovení čl. X zákona č. 192/2003 Sb., které stanovilo výjimku pro justiční čekatelé, kteří v době účinnosti tohoto ustanovení již byli nastoupeni v přípravné službě. Pro tyto osoby

---

¹⁵³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹⁵⁴ BARTOŇ, M. Rozhodování prezidenta republiky na návrh..., s. 122.

tedy neplatilo kritérium dosažení věku 30 let pro přístup k funkci soudce. Prezident republiky však v té době jmenoval do funkce soudce pouze osoby, které v průběhu kalendářního roku 2005 dosáhly věku min. 30 let. A právě v tomto se cítí P. Langer diskriminován, když prezident takto jmenoval i osoby, kterým v době jmenování 30 let ještě nebylo.¹⁵⁵ Vzhledem k tomu, že prezident republiky své rozhodnutí nikterak nezdůvodnil a veřejně nikdy neřekl, že kandidáty nejmenoval z důvodu nedosažení 30 let v roce 2005, není proto dle mého názoru možné dospět k závěru, že by šlo o diskriminaci z důvodu věku. Domnívám se však, že pokud kandidáti splňovali všechny zákonné předpoklady pro funkci soudce a zároveň spadali pod uvedené přechodné ustanovení, měli být jmenováni prezidentem republiky soudci. Na druhé straně ale ještě stojí argumentace prezidenta republiky¹⁵⁶, že za diskriminační lze považovat ono přechodné ustanovení, když stanoví výjimku pouze pro justiční čekatele a nepamatuje na další právní odvětví, přičemž je stanoveno, že jednotlivé odborné právní zkoušky jsou navzájem rovnocenné.

5. 5 Některá zamyšlení k diskutované problematice

Na základě analýzy všech zjištěných informací jsem dospěla k názoru, že akt prezidenta o jmenování soudce je ústavní povahy, nelze jej přezkoumat prostřednictvím soudů, nejedná se o rozhodnutí na návrh a neexistuje žádný nárok na jmenování soudcem.

Domnívám se však, že z dikce čl. 63 odst. 1 písm. i) Ústavy ČR, jež propůjčuje prezidentovi výkon pravomoci jmenovat soudce, nevyplývá, že prezident „má právo jmenovat soudce“, když zní, že prezident „jmenuje soudce“. Pokud kandidát splňuje podmínky stanovené zákonem o soudech a soudcích, má prezident tohoto kandidáta jmenovat. Nemyslím si, že prezident má oprávnění stanovovat si svá vlastní kritéria, která přesahují rámec zákonných požadavků na funkci soudce a stejně tak nelze vnímat zákonnou úpravu těchto podmínek pouze jako podpůrnou¹⁵⁷, když samotná Ústava ČR ve svém čl. 93 odst. 2 odkazuje na zvláštní zákon, který

---

¹⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

¹⁵⁶ Kasační stížnost prezidenta republiky, čerpáno z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č.j. 4 Ans 9/2007-197

¹⁵⁷ Tamtéž

stanoví další předpoklady. Pro případ, že prezident kandidáta nejmenuje, mám však za to, že v právním řádu existuje určitá mezera, neboť neexistuje možnost se jakýmkoliv způsobem bránit. Tomu koresponduje i můj závěr, že akt prezident o jmenování soudcem je nepřezkoumatelný soudem. NSS si taktéž uvědomuje, že neexistuje mechanismus, jak prezidenta donutit učinit v předmětné věci rozhodnutí. Jak sám ve svém rozhodnutí uvedl, správnímu soudnictví nepřísluší volat k odpovědnosti prezidenta republiky, ale přísluší mu posuzovat jeho akty, a tudíž i Nejvyšší správní soud svůj rozsudek vnímá jako morální apel.¹⁵⁸ K tomuto všemu však musím pro úplnost dodat, že dle čl. 54 odst. 3 Ústavy ČR není prezident z výkonu své funkce odpovědný, takže kdyby takovýto donucující mechanismus přece jen existoval, myslím si, že by odporoval tomuto znění Ústavy ČR.

Položila jsem si otázku, proč by však výběr osoby do tak důležité funkce v rozhodování o osudech lidí, jako je soudce, měl být v konečném důsledku v rukou jediné osoby? Pokud někdo splní všechny zákonem stanovené podmínky, což by mělo vyhodnotit více lidí postupně na různých stupních přípravy tohoto uchazeče, co by ještě chtěl kdo subjektivně vrchnostensky posuzovat? A proč právě prezident, který kandidáta nikdy neviděl a vůbec jej nezná? Myslím, že by to mohlo fungovat tak, že soudy vyhlásí (podle své aktuální potřeby) konkurz na určitý počet justičních čekatelů pro funkce soudců a vyšších soudních úředníků a do takového konkurzu se může přihlásit kdokoli, kdo splní k tomu stanovené podmínky (občanství, kvalifikace, bezúhonnost). Přijetí poté absolvují tříletou čekatelskou praxi se vším všudy jako dnes (školení, stáže, dílčí prověrky, psychologicko – diagnostické vyšetření, výroční hodnocení) a na konci se podrobí odborné justiční zkoušce. Za všechna hodnocení v průběhu praxe, za naplňování předpokladů a za výsledek zkoušky dostanou určitý počet bodů a podle toho je jim nabídnuto uplatnění. Od nejlepších pro funkce soudců, přes průměr s nabídkou vyšších soudních úředníků až po odmítnuté. Ty, co by uspěli nejlépe a dostali nabídku na funkci soudce, by pak mohl slavnostně jmenovat do

---

¹⁵⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005 - 35

funkce a přijmout jejich slib premiér nebo prezident. Vyšší soudní úředníky by jmenoval předseda příslušného soudu. Tyto jmenující osoby by ale už nikoho nevybíraly, návrhem kandidátů na jmenování by byly vázány.

Další skutečností, která mi vyvstala na mysli je i míra pravděpodobnosti, s jakou by se zmiňovaná situace mohla opakovat. Domnívám se, že když přechodné ustanovení čl. X zákona č. 192/2003 Sb. nabylo účinnosti k 1. 7. 2003, je v roce 2011 nepravděpodobné, že stále existují jedinci, u kterých by hrozilo, že by se dostali do stejné pozice jako P. Langer. Zdá se mi to nemožné již jen proto, že by nyní už jistě všichni dosáhli požadovaného věku 30 let. To však nic nemění na tom, že do budoucna by mohlo dojít k posunutí současné věkové hranice s tím, že by zase případně existovalo přechodné ustanovení, poskytující výjimku pro justiční čekatelé, kteří v době jeho účinnosti byli již v pracovním poměru, a tudíž by se na ně podmínka vyššího věku nevztahovala.

6. Ústavní a zákonné podmínky ustanovování soudců do funkce v SR

V poslední kapitole své diplomové práce chci věnovat kratší pohled také stručnému výčtu ústavních a zákonných podmínek pro přístup k funkci soudce, jež platí v sousedním státě, ve Slovenské republice (dále jen SR) a jejich základní principy srovnám s ústavními a zákonnými podmínkami požadovanými pro výkon funkce soudce v ČR. Již v úvodu své diplomové práce jsem uvedla, že tuto kapitolu ve své práci zařazuji proto, že Česká republika tvořila se Slovenskou republikou po dlouhou dobu jeden stát s jedním právním řádem. Proto se domnívám, že jistě stojí za povšimnutí, jaké odlišnosti se v současné době v právních úpravách obou republik v této oblasti vyskytují.

6. 1 Ústavní podmínky pro přístup k funkci soudce v SR

Podmínky formulované Ústavou Slovenské republiky pro jmenování soudcem lze vyčíst z čl. 145 Ústavy Slovenské republiky, v kterém je stanoveno, že soudce jmenuje a odvolává prezident Slovenské republiky, a to na návrh Soudní rady Slovenské republiky, přičemž je jmenuje bez časového omezení.¹⁵⁹ Stejně jako v české právní úpravě jsou v tomto článku popsány základní předpoklady, které musí osoba ucházející se o funkci soudce splňovat. Soudcem se tedy může stát pouze osoba, která je občanem Slovenské republiky, která je volitelná do Národní rady Slovenské republiky, dosáhla věku 30 let, má vysokoškolské právnické vzdělání a která splňuje další předpoklady pro jmenování soudcem, jež stanoví zákon.¹⁶⁰

Po srovnání příslušné české právní úpravy¹⁶¹ s touto právní úpravou lze vyvodit následující:

- a) V ČR prezident republiky pouze jmenuje soudce, kdežto v SR je taktéž odvolává (obligatorně i fakultativně¹⁶²).

---

¹⁵⁹ čl. 145 odst. 1 ústavního zákona č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále jen Ústava Slovenské republiky

¹⁶⁰ čl. 145 odst. 2 Ústavy Slovenské republiky

¹⁶¹ čl. 93 Ústavy ČR

¹⁶² čl. 147 Ústavy Slovenské republiky

- b) V SR prezident republiky soudce jmenuje a odvolává na návrh Soudní rady Slovenské republiky, která v tomto procesu v ČR nefiguruje. A ve slovenské právní úpravě se výslovně hovoří, na rozdíl od ČR, o jmenování na návrh.
- c) V SR se může stát soudcem osoba, která je navíc volitelná do Národní rady Slovenské republiky. Tudíž je zde vyžadováno pasivní volební právo a z toho vyplývající trvalý pobyt na území Slovenské republiky.¹⁶³
- d) V Ústavě Slovenské republiky není, na rozdíl od Ústavy ČR, výslovně stanovena podmínka bezúhonnosti pro vznik soudcovské funkce. Obsahuje ji pouze slovenský zákon o soudcích a přísedících.¹⁶⁴
- e) Ústava Slovenské republiky navíc obsahuje požadavek věkové hranice 30 let, který taktéž platí i v České republice, avšak zde je vyjádřen pouze v zákoně o soudech a soudcích.¹⁶⁵

Soudce v SR skládá slib do rukou prezidenta Slovenské republiky a jeho složením se ujímá své funkce.¹⁶⁶ Znění tohoto slibu stanoví Ústava Slovenské republiky jak pro soudce Ústavního soudu, tak pro soudce obecných soudů.¹⁶⁷ V tomto ohledu je možné spatřovat odlišnost od české právní úpravy, kde znění slibu soudců Ústavního soudu obsahuje čl. 85 odst. 2 Ústavy ČR a znění slibu soudců obecných soudů formuluje § 62 odst. 1 zákona o soudech a soudcích.

Za důležité pokládám i zdůraznění, že dle čl. 145a Ústavy Slovenské republiky nemůže být jmenovaný soudce členem politické strany či politického hnutí a v případě, že jím již je, existuje zde povinnost vzdát se členství v nich ještě před složením slibu. Tato povinnost není v ČR stanovena.

6. 2 Zákoné podmínky pro přístup k funkci soudce v SR

Zákoné podmínky pro přístup k funkci soudce v SR stanoví zákon č. 385/2000 Z. z., o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení

¹⁶³ čl. 74 odst. 2 Ústavy Slovenské republiky

¹⁶⁴ § 5 slovenského zákona o soudcích a přísedících

¹⁶⁵ § 60 zákona o soudech a soudcích

¹⁶⁶ čl. 145 odst. 4 a 5 Ústavy Slovenské republiky

¹⁶⁷ čl. 145 odst. 4 a čl. 134 odst. 4 Ústavy Slovenské republiky

niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů (dále jen slovenský zákon o soudcích a přísedících). Samotná Ústava Slovenské republiky na tento zákon odkazuje (viz výše). V § 5 zmíněného zákona je pak formulován soubor těchto předpokladů, které budu dále jednotlivě srovnávat s českou právní úpravou zákonných podmínek.¹⁶⁸

Soudcem v SR může být jmenována osoba, která:

- a) má státní občanství SR – podmínka příslušného státního občanství je totožná i v ČR (viz 2. 2. 1 Státní občanství),
- b) v den jmenování dosáhla věku alespoň 30 let – tato podmínka je stejná i v ČR (viz 2. 2. 5 Dosažení stanoveného věku),
- c) získala právnické vzdělání absolvováním magisterského studia na právnické fakultě vysoké školy ve Slovenské republice nebo má uznaný či nostrifikovaný doklad o získání právnického vzdělání absolvováním studia stejné úrovně na vysoké škole v zahraničí – tato podmínka je vyžadována i v ČR (viz 2. 2. 9 Vysokoškolské právnické vzdělání),
- d) má plnou způsobilost k právním úkonům a je zdravotně způsobilá pro výkon funkce soudce – podmínka plné způsobilosti k právním úkonům je požadována taktéž v ČR (viz 2. 2. 2 Aktivní právní způsobilost); podmínka zdravotní způsobilosti ve výčtu zákonných podmínek¹⁶⁹ pro přístup k funkci soudce v ČR stanovena není, avšak dle § 91 zákona o soudech a soudcích je soudce považován za nezpůsobilého vykonávat soudcovskou funkci mj. i proto, když mu nepříznivý zdravotní stav dlouhodobě nedovoluje vykonávat jeho funkci, což vede k zániku funkce soudce ex lege (viz 1. Soudce v České republice),
- e) je bezúhonná a její morální vlastnosti dávají záruku, že funkci soudce bude řádně vykonávat – podmínka bezúhonnosti je opět totožná i v ČR, ale její pojetí je v obou státech rozdílné. Podle § 5 odst. 5 slovenského zákona o soudcích a přísedících se za bezúhonnou fyzickou osobu nepovažuje ta, která byla pravomocně odsouzená za úmyslný trestný čin, a to i v případě, když bylo její odsouzení za

---

¹⁶⁸ § 60 zákona o soudech a soudcích

¹⁶⁹ Tamtéž

úmyslný trestný čin zahlazené, anebo na kterou se hledí, jako by za takovýto trestný čin odsouzena nebyla podle zvláštního předpisu (srovnání viz 2. 2. 3 Bezúhonnost). Tomu odpovídá i odlišnost v dokladech, jež se vyžadují k prokázání tohoto předpokladu. Podle slovenské právní úpravy se jedná o opis z rejstříku trestu¹⁷⁰, podle české právní úpravy jde o výpis z rejstříku trestu (viz 2. 2. 3 Bezúhonnost); co se týče podmínky morálních vlastností, je třeba jen dodat, že v ČR k ní ve výčtu zákonných podmínek přistupuje i požadavek zkušenosti, jenž dává záruku, že daná osoba bude funkci soudce zastávat řádně,

- f) má trvalý pobyt na území Slovenské republiky – tato podmínka není ve výčtu zákonných předpokladů pro výkon funkce soudce v ČR stanovena,
- g) složila odbornou justiční zkoušku – stejně tak je tento kvalifikační předpoklad vyžadován v ČR (viz 2. 2. 10 Složení odborné justiční zkoušky), je však možno spatřovat rozdíl ve zkouškách, které se za odbornou justiční zkoušku taktéž pokládají (§ 60 odst. 3 slovenského zákona o soudcích a přísedících),
- h) úspěšně absolvovala výběrové řízení (§ 28 slovenského zákona o soudcích a přísedících), pokud slovenský zákon o soudcích a přísedících, nestanoví jinak – tento předpoklad taktéž není obsažen ve výčtu zákonných podmínek pro přístup k funkci soudce v ČR,
- i) souhlasí se jmenováním do funkce soudce a s přidělením na předem určený soud; souhlas musí mít písemnou formu – tyto souhlasy jsou vyžadovány i v ČR s tím rozdílem, že v české právní úpravě není stanovena obligatorně forma písemného souhlasu (viz 2. 2. 6 Souhlas se svým ustanovením do funkce a 2. 2. 7 Souhlas s přidělením k určitému soudu).

6. 3 Několik poznámek ke slovenské právní úpravě

Domnívám se, že je důležité na tomto místě uvést ještě několik poznámek.

---

¹⁷⁰ § 5 odst. 5 slovenského zákona o soudcích a přísedících

- 1) Klíčovým rozdílem mezi oběma právními úpravami je zakotvení institutu Soudní rady Slovenské republiky, která v procesu jmenování soudců v České republice chybí. Oblast působnosti této rady je poměrně široká. Na tomto místě je především podstatné uvést, že předkládá prezidentovi Slovenské republiky návrhy kandidátů na jmenování soudců a návrhy na odvolání soudců.¹⁷¹
- 2) Slovenský zákon o soudcích a přísedících ve svém § 10 obsahuje požadavek složení slibu soudce do rukou prezidenta Slovenské republiky, a to po jeho jmenování. Rozdíl lze v tomto ohledu spatřovat v jeho druhém odstavci, který uvádí, že odmítnutí složení slibu anebo složení slibu s výhradou má za následek zánik funkce. Stejná situace je v ČR podle § 62 odst. 4 zákona o soudech a soudcích řešena odlišně, neboť se v takovém případě na soudce hledí, jako by nebyl jmenován.

Při srovnání kritérií uplatňovaných ke vzniku funkce soudce v České republice s kritérii uplatňovanými ve Slovenské republice lze již na první pohled konstatovat patrné rozdíly. Primární podmínky stanovené Ústavami obou republik se v určitých ohledech navzájem výrazněji odlišují (viz výše). Za významnou odlišnost (kromě institutu Soudní rady Slovenské republiky) osobně považuji především pravidlo, že podle čl. 145 odst. 1 Ústavy Slovenské republiky prezident této země soudce i odvolává (toto potvrzuje i ustanovení § 18 slovenského zákona o soudcích a přísedících, který stejně jako čl. 147 Ústavy Slovenské republiky stanoví obligatorní a fakultativní důvody případného odvolání soudce), což v České republice k pravomocem prezidenta republiky vůbec nenáleží. V zákonných požadavcích na osobu soudce mě nejvíce zaujalo pojetí bezúhonnosti podle § 5 odst. 5 slovenského zákona o soudcích a přísedících, když slovenská právní úprava, na rozdíl od české, pro případ rozhodování o jmenování soudce neuznává institut zahlazení odsouzení a pro účely tohoto řízení vyžaduje ne výpis, ale opis rejstříku trestů. Osobně mi v tomto ohledu připadá vhodnější česká právní úprava. Jako velmi sympatické se mi jeví zakotvení obligatorní písemné formy

---

¹⁷¹ čl. 141a odst. 4 písm. a) Ústavy Slovenské republiky

souhlasu s ustanovením do funkce soudce a s přidělením na předem určený soud podle § 5 odst. 1 písm. h) slovenského zákona o soudcích a přísedících, což v české právní úpravě chybí (viz 2. 2. 6 Souhlas se svým ustanovením do funkce a 2. 2. 7 Souhlas s přidělením k určitému soudu). Domnívám se, že písemná forma těchto souhlasů přináší právní jistotu, že byly skutečně učiněny a vylučuje tak případné pozdější dokazování onoho projevu vůle, a proto bych její zakotvení v české právní úpravě uvítala.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabývala procesem jmenování soudců v ČR. Vzhledem k tomu, že neexistuje žádný právní předpis, který by upravoval jednotlivé kroky závěrečné fáze tohoto procesu, která začíná u ministra spravedlnosti a vrcholí ve vlastním aktu samotného jmenování prezidentem, vše ve spolupráci s vládou, lze konstatovat, že se v tomto ohledu jedná o ustálenou zvyklost. Historie jmenování soudců v ČR ukazuje, že se dlouhou dobu v tomto navyklém postupu nevyskytovaly žádné komplikace. Pokud přece jen ke jmenování soudce nedošlo, stalo se tak z důvodu nesplnění některých konkrétních zákonných předpokladů pro vznik funkce soudce, a nikdy to nevyústilo až k podání žaloby proti prezidentovi republiky. Proto situace, kdy kandidát na funkci soudce v roce 2005 prezidenta republiky zažaloval, když jej nejmenoval, zapříčinila vznik řady do té doby nevyslovených otázek, které si jistě zaslouží pozornost celé právnické veřejnosti.

V mé práci jsem se po přiblížení současného postupu jmenování soudců a nastudování sporných aspektů diskutované problematiky, pokusila rámcově nastítnit postup *de lege ferenda*, jak by mohli být soudci ustanovováni. Podle mého názoru by takový postup velmi snižoval nebezpečí vzniku konfliktních situací vedoucích v krajním případě až k žalobám proti prezidentovi republiky. Jeho zavedení by však asi nebylo nejjednodušší, neboť by muselo dojít ke komplexní systémové změně soudobého procesu výběru a jmenování soudců i organizace soudnictví.

Celý tento proces je regulován závaznými podmínkami pro přístup k funkci soudce, kterým jsem taktéž věnovala v mé diplomové práci prostor, a pro zajímavost jsem stručně nastínila i úpravu této oblasti ve Slovenské republice. Nabízí se tedy možnost srovnání požadavků, které jsou na uchazeče o funkci soudce kladeny v České a Slovenské republice. V jistých ohledech považuji slovenskou právní úpravu za modernější a propracovanější, konkrétně ve stanovení obligatorní písemné formy souhlasu s ustanovením do funkce soudce a s přidělením na předem určený soud, v institutu Soudní rady Slovenské republiky, která má důležitou roli v procesu jmenování soudců a také v jednoznačném určení,

že v případě jmenování soudců jde o akty vykonávané na návrh. Domnívám se, že svůj význam má i jednoznačně formulovaný zákaz politické angažovanosti soudců.

Seznam použitých pramenů

Monografie a komentáře:

- KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 768 s.
- WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*. Praha: Linde, 1999. 663 s.
- KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., a kolektiv: *Občanské právo hmotné 1*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Praha: ASPI, a.s., 2005, 524 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír. In MIKULE, Vladimír. In SYLLOVÁ, Jindřiška (ed). *Ústava České republiky. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 936 s.
- KOCOUREK, Jiří. In ZÁRUBA, Jan (ed). *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství. Komentář*. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s.
- KLÍMA, Karel et al.: *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 1448 s.

Sborníky a časopisecké články:

- In ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Postavení prezidenta v ústavním systému ČR*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 110-168.
- MATOUŠEK, L. Nad některými rozhodnutími soudní moci ve věci jmenování soudců prezidentem republiky. *Správní právo*, 2008, s. 41-59.
- WINTR, J. Smí prezident republiky nejmenovat způsobilého kandidáta soudcem?. *Jurisprudence*, 2008, č. 6, s. 39 – 45.
- KOUDELKA, Z. Soudní kontrola aktů prezidenta republiky. *Právník*, 2008, č. 10, s. 1065 – 1080.

Právní předpisy:

- ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, jak vyplývá ze změn provedených ústavními zákony č. 347/1997 Sb., č. 300/2000 Sb., č. 395/2001 Sb., č. 448/2001 Sb. a č. 515/2002 Sb.
- usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, jak vyplývá ze změny provedené ústavním zákonem č. 162/1998 Sb.
- ústavní zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 385/2000 Z. z., o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 192/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších

předpisů, zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

- vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 303/2002 Sb., o výběru, přijímání a odborné přípravě justičních a právních čekatelů a o odborné justiční zkoušce a odborné závěrečné zkoušce právních čekatelů, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Soudní rozhodnutí:

- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2006, č.j. 4 Aps 3/2005-35
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č.j. 4 Ans 9/2007-197
- usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 282/05

Internetové zdroje:

- www.nssoud.cz
- <http://nalus.usoud.cz>
- ŘÍHOVÁ, Barbora, ŠŤASTNÝ, Jiří. *V KSČ byla třetina státních zástupců a pětina soudců, seznamy jsou na webu* [online]. iDNES.cz, 7. ledna 2011 [cit. 18. března 2011]. Dostupné na:
<http://zpravy.idnes.cz/v-ksc-byla-tretina-statnich-zastupcu-a-petina-soudcu-seznamy-jsou-na-webu-117-/domaci.asp?c=A110107_140624_domaci_bar> .
- *Organizace soudnictví – Česká republika* [online]. ec.europa.eu, 6. listopadu 2007 [cit. 23. března 2011]. Dostupné na:
<http://ec.europa.eu/civiljustice/org_justice/org_justice_cze_cs.htm> .
- KLAUS, Václav. *Dopis prezidenta republiky Václava Klause ministru spravedlnosti Pavlu Němcovi*. [online]. hrad.cz, 14. ledna 2005 [cit. 5. března 2011]. Dostupné na:
<<http://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/archiv/2073.shtml>> .

- ŠŤASTNÝ, Jiří. *Pospíšil propustil psychology, kteří testovali soudce. Nechtěli psát posudky* [online]. iDNES.cz, 24. března 2011 [cit. 31. března 2011]. Dostupné na: <http://zpravy.idnes.cz/pospasil-propustil-psychology-kteri-testovali-soudce-nechteli-psat-posudky-1xe-/domaci.asp?c=A110323_181746_domaci_js> .
- BAXA, Josef. *Třicetiletí holobrádci bez životních zkušeností nemohou být soudci.* [online]. ct24.cz, 29. srpna 2010 [cit. 10. ledna 2011]. Dostupné na: <<http://www.ct24.cz/domaci/99845-baxa-tricetileti-holobradci-bez-zivotnich-zkusenosti-nemohou-byt-soudci/>> .

Anotace

Cílem této diplomové práce je popsání procesu jmenování soudce v České republice. V první části je věnován prostor stručnému nastínění institutu soudce se zaměřením na ústavní pojetí této funkce z hlediska zajištění soudcovské nezávislosti a nestrannosti. Další část se podrobně zabývá ústavními a zákonnými předpoklady pro vznik funkce soudce v České republice. Dále je rozebírán samotný proces ustanovování soudce do funkce, a také je zmíněn průběh přípravné služby justičního čekatele. Velká část diplomové práce je postavena tak, aby mohla dojít ke konfrontaci s příkladem z praxe, díky němuž došlo k rozvíření poklidných vod právní teorie. Právě onomu příkladu je také věnován prostor v samostatné kapitole, na kterou navazuje další část této práce, týkající se diskutovaných otázek v souvislosti se zmíněným praktickým příkladem. Poslední část této práce nabízí základní srovnání ústavních a zákonných podmínek pro přístup k funkci soudce ve Slovenské republice a v České republice.

Annotation

The aim of this thesis is description of the process of appointing judges in the Czech Republic. The first part deals with a brief outline of the Judge Institute, focusing on the constitutional concept of this office in terms of ensuring judicial independence and impartiality. The following section deals with the constitutional and legal preconditions for the emergence of a judge in the Czech Republic. The process of appointing judges to the office and the process of preparatory service of judicial trainees is also discussed. A large part of the thesis is outlined so that it could confront with an example from practise, in order to agitate still waters of legal theory. The next chapter is dedicated to the above mentioned example followed by another part about issues discussed in the context of the mentioned practical example. The last part of this thesis provides a basic comparison of constitutional and legal conditions for access to the office of judge in Slovakia and the Czech Republic.

Klíčová slova:

Soudce

Jmenování soudců

Prezident

Justiční čekatel

Přípravná služba

Ústavní podmínky

Zákonné podmínky

Rozsudek Nejvyššího správního soudu

Ústava České republiky

Ústava Slovenské republiky

Keywords:

Judge

Appointment of judges

President

Judicial trainee

Preparatory service

Constitutional conditions

Legal conditions

Judgement of the Supreme Administrative Court

Constitution of the Czech Republic

Constitution of the Slovak Republic